

N:o 57.

Ank. till Riksd. kansli den 30 april 1897, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, angående Kongl. Maj:ts proposition rörande lönereg-
lering för personalen vid statens jernvägar och i anledning
deraf inom Riksdagen väckta motioner.*

(R. A.)

I proposition (n:o 27) af den 29 januari innevarande år har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen medgifva,

att, med ändring af hvad rörande villkoren för personalens vid statens jernvägar anställning samt grunderna för dess aflöning nu finnes af Kongl. Maj:t och Riksdagen gemensamt stadgadt, följande bestämmelser må i nämnda hänseenden från och med ingången af år 1898 lända till efterrättelse:

I. Tjenstemän och betjente vid statens jernvägar tillsättas genom konstitutorial.

Tjensteman eller betjent må kunna utan ansökning förflyttas till annan befattning vid statens jernvägar, dock utan minskning i det honom enligt stat tillkommande arvode.

Tjensteman eller betjent är förpligtigad att, då han fyllt sextiofem år eller, om han tillhör tågpersonalen, sextio år samt uppnått sådan tjänsteålder, att han enligt reglementet för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning är på grund af antalet sammanräknade lefnads- och tjänsteår

berättigad till pension från nämnda inrättning, från tjensten afgå, Kongl. Maj:t eller, der Kongl. Maj:t ej tillsatt befattningen, jernvägsstyrelsen dock obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge han pröfvas kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig qvarstå.

Tjensteman eller betjent, som på grund af antalet sammanräknade lefnads- och tjensteår är berättigad till pension från statens jernvägs- trafik pensionsinrättning, men ännu ej uppnått den i föregående stycke omförmälda lefnadsålder, må kunna, derest så finnes för tjensten fördelaktigt, af Kongl. Maj:t eller, der Kongl. Maj:t ej tillsatt befattningen, af jernvägsstyrelsen entledigas.

Tjensteman eller betjent, som icke kan sin befattning behörigen sköta vara sig till följd af kroppsskada eller sjuklighet, hvilken han i tjensteutöfning vid statens jernvägar sig ådragit, eller ock, efter minst tio tjensteår i ordinarie anställning vid samma jernvägar, till följd af antingen sjuklighet, som han icke ådragit sig i tjensteutöfning, eller ålderdomsvaghet, må jemväl kunna af Kongl. Maj:t eller, der Kongl. Maj:t ej tillsatt befattningen, af jernvägsstyrelsen entledigas.

Öfriga bestämmelser för antagande, entledigande eller förflyttning af personal vid statens jernvägar meddelas af Kongl. Maj:t.

II. Arfvode, som tillkommer vid statens jernvägar anställd tjänsteman eller betjent, är antingen *fast arfvode*, sådant som uti stat, hvilken af Riksdagen godkänts, finnes för vissa till antalet bestämda befattningar anslaget, eller ock *arfvode efter klass*, sådant som med tillämpning af den i punkt VI här nedan angifna löneklassreglering för hvarje år bestämmes af Kongl. Maj:t för af Kongl. Maj:t jemväl till antalet fastställda befattningar.

III. Fast arfvode fördelas i lön och tjenstgöringspenningar, på sätt i punkt IV finnes för hvarje befattning angifvet.

Af arfvode efter klass, som uppgår till eller öfverstiger 1,500 kronor, anses tre fjerdedelar utgöra lön och en fjerdedel tjenstgöringspenningar samt af lägre belopp fyra femtedelar lön och en femtedel tjenstgöringspenningar.

IV. Fasta arfvoden utgå för år räknadt enligt följande stat:

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa arfvode.	
	Kr.	Kr.	Kr.	
A) inom styrelsen.				
1 generaldirektör	8,000	4,000	12,000	} Aflöningen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 öfverdirektör	4,400	2,000	6,400	
3 öfverdirektörer	13,200	6,000	19,200	
1 byrådirektör	3,000	1,500	4,500	
6 byrådirektörer	18,000	9,000	27,000	
1 arkitekt	3,000	1,500	4,500	
1 telegrafdirektör	3,000	1,500	4,500	
1 kamererare	2,600	1,400	4,000	
1 hufvudkassör	2,600	1,400	4,000	
1 föreståndare för statistiska kontoret	2,600	1,400	4,000	
1 do för milkontoret	2,600	1,400	4,000	
1 förste kontrollör	2,600	1,400	4,000	
2 förste kontrollörer	5,200	2,800	8,000	
1 byråingenjör	2,600	1,400	4,000	
3 byråingenjörer	7,800	4,200	12,000	
1 registrator och aktuarie	1,800	1,200	3,000	
1 revisor	1,800	1,200	3,000	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
4 notarier	7,200	4,800	12,000	
1 förrådsförvaltare	1,800	1,200	3,000	
1 kontrollör	1,800	1,200	3,000	
4 kontrollörer	7,200	4,800	12,000	
1 förste vaktmästare	800	300	1,100	} Åtnjuter förste vaktmästaren fri bostad, skall lönen minskas med 150 kronor.
Anm. Ålderstillägen anses tillhöra lönen.				
B) vid distrikten.				
1 distriktschef	4,125	1,375	5,500	} Efter fem år kan aflöningen höjas med 500 kronor.
3 distriktschefer	12,375	4,125	16,500	
Transport	121 900	62,300	184,200	

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa arvode.	
	Kr.	Kr.	Kr.	
Transport	121,900	62,300	184,200	
1 bandirektör	3,375	1,125	4,500	} Aflöningen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
3 bandirektörer	10,125	3,375	13,500	
1 maskindirektör	3,375	1,125	4,500	
3 maskindirektörer	10,125	3,375	13,500	
1 trafikinspektör	2,250	750	3,000	} Aflöningen kan höjas efter 5 år med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
11 trafikinspektörer	24,750	8,250	33,000	
1 distriktssekreterare	2,250	750	3,000	
3 distriktssekreterare	6,750	2,250	9,000	} Aflöningen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 baningeniör	2,250	750	3,000	
21 baningeniörer	47,250	15,750	63,000	
1 maskingeniör	2,250	750	3,000	
7 maskingeniörer	15,750	5,250	21,000	
1 distriktskassör	2,025	675	2,700	
3 distriktskassörer	6,075	2,025	8,100	
1 verkstadskamererare	2,025	675	2,700	
3 verkstadskamererare	6,075	2,025	8,100	
1 förrådsförvaltare	2,025	675	2,700	
3 förrådsförvaltare	6,075	2,025	8,100	} Aflöningen kan höjas efter 3 år med 300 kronor, efter 6 år med ytterligare 300 kronor och efter 9 år med ytterligare 300 kronor.
1 maskininspektör	2,025	675	2,700	
3 maskininspektörer	6,075	2,025	8,100	
1 verkmästare	2,025	675	2,700	
8 verkmästare	16,200	5,400	21,600	
1 telegrafinspektör	2,025	675	2,700	} Efter 5 år kan aflöningen höjas med 500 kronor.
3 telegrafinspektörer	6,075	2,025	8,100	
1 stationsinspektör å 1:sta klassens station	2,625	875	3,500	
4 stationsinspektörer å 1:sta klassens stationer	10,500	3,500	14,000	
1 stationsinspektör å 2:a klassens station	2,250	750	3,000	
16 stationsinspektörer å 2:a klassens station	36,000	12,000	48,000	
Transport	362,500	142,500	505,000	

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa arfvode.	
	Kr.	Kr.	Kr.	
Transport	362,500	142,500	505,000	
1 stationsinspektör å 3:e klassens station	1,800	600	2,400	} Aflöningen kan höjas efter 3 år med 300 kronor och efter 6 år med ytterligare 300 kronor.
29 stationsinspektörer å 3:e klassens stationer	52,200	17,400	69,600	
1 byråassistent	1,575	525	2,100	
11 byråassistenter	17,325	5,775	23,100	} Aflöningen kan höjas efter 3 år med 300 kronor, efter 6 år med ytterligare 300 kronor och efter 9 år med ytterligare 300 kronor.
1 underinspektör å 1:a klassens station	1,575	525	2,100	
1 expeditionsföreståndare å 1:a klassens station	1,575	525	2,100	
20 underinspektörer eller expeditionsföreståndare å 1:a klassens stationer	31,500	10,500	42,000	
Summa	470,050	178,350	648,400	

Anm. 1. Af ålderstilläggen anses tre fjerdedelar tillhöra lönen och en fjerdedel tjänstgöringspenningarne.

Anm. 2. 1 trafikinspektör, 1 baningeniör och 3 maskingeniörer åtnjuta särskilda tilläggsarfvoden efter 500 kronor för år. Stationsinspektör, som tillika är tågdrigent, kan erhålla ett tilläggsarfvode efter högst 300 kronor för år.

Tilläggsarfvode anses såsom extra inkomst och må förty icke ens till någon del uppåras af befattningens innehafvare, då han icke tjänsten förrättar.

V. Arfvoden efter klass utgå med följande årliga belopp:

för 1:a klassen med	kr. 3,000: —
» 2:a » »	» 2,700: —
» 3:e » »	» 2,400: —
» 4:e » »	» 2,100: —
» 5:e » »	» 1,800: —
» 6:e » »	» 1,500: —
» 7:e » »	» 1,200: —
» 8:e » »	» 1,080: —
» 9:e » »	» 960: —
» 10:e » »	» 900: —

för 11:e klassen med	kr.	840: —
» 12:e » »	»	780: —
» 13:e » »	»	720: —
» 14:e » »	»	660: —
» 15:e » »	»	600: —
» 16:e » »	»	540: —
» 17:e » »	»	480: —
» 18:e » »	»	420: —

VI. 1:o. Arfvoden efter klass åtnjutas af nedannämnde tjänstemän och betjente enligt följande reglering:

	Lägsta arfvode.		Högsta arfvode.		
	Klass.	Kr.	Klass.	Kr.	
A) inom styrelsen.					
a) <i>tjänstemän.</i>					
bokhållare	3	2,400	1	3,000	
ritare	4	2,100	2	2,700	
manlig kontorskrifvare	8	1,080	3	2,400	
qvinlig d:o	10	900	6	1,500	
b) <i>betjente.</i>					
manligt kontorsbiträde	15	600	7	1,200	} Åtnjuter vaktmästare fri bostad, skall lönen minskas med 150 kronor.
vaktmästare	12	780	10	900	
qvinligt kontorsbiträde	16	540	11	840	
kontorsvakt	17	480	15	600	
B) vid distrikten.					
a) <i>tjänstemän.</i>					
underingeniör och ritare	} 5	1,800	3	2,400	
stationsinspektör å 4:de kl. station					
bokhållare	} 6	1,500	3	2,400	
telegrafist					
förste stationskrifvare					
stationsinspektör å 5:e kl. station	6	1,500	4	2,100	

manlig kontorsskrifvare	}	8	1,080	4	2,100	
stationskrifvare å 1:a, 2:dra eller 3:dje kl. station						
stationskrifvare å annan station		8	1,080	5	1,800	
qvinlig kontorsskrifvare		11	840	8	1,080	
<i>b) betjente.</i>						
lokomotivmästare	}	7	1,200	3	2,400	
vagnmästare						
lokomotivförare		9	960	5	1,800	
öfverbanmästare		10	900	5	1,800	
öfverkonduktör och konduktör		11	840	6	1,500	
stationsmästare å 6:te kl. station		9	960	7	1,200	
trädgårdsmästare	}	11	840	7	1,200	
maskinist						
materialvakt						
vagnförman		11	840	8	1,080	
banmästare		12	780	8	1,080	
eldare		13	720	8	1,080	
manligt kontorsbiträde		15	600	8	1,080	
stationsmästare å 7:de kl. station		12	780	9	960	
packmästare		13	720	9	960	
stationskarlsförman	}	14	660	9	960	Stationskarlsförman, hvilken tjänstgör såsom vaxel- eller magasin- förman vid större station, kan erhålla ett tilläggsarfvode efter 60 à 180 kronor för år.
portvakt vid 1:a klassens station eller vid verkstad						
vaktmästare		15	600	11	840	
qvinligt kontorsbiträde		16	540	11	840	
vagnsmörjare		16	540	12	780	
portvakt	}	16	540	13	720	
lokomotivputsare						
vagnputsare						
pumpare						
kolvakt						
stationskarl		17	480	14	660	Stationskarl, hvilken tjänstgör såsom signalkarl, vaxelkarl eller magasin- karl vid större station, kan erhålla ett tilläggsarfvode efter högst 60 kronor för år.

	Lägsta arfvode.		Högsta arfvode.		
	Klass.	Kr.	Klass.	Kr.	
banvakt.....	17	480	15	600	} Banvakt, hvilken tjenstgör såsom vakt vid rörlig bro, kan under seglotionstiden erhålla ett tilläggsarfvode efter 60 å 120 kronor för år.
kontorsvakt					
notisbärare	18	420	16	540	

Anm. Om tilläggsarfvode enligt denna punkt gäller hvad i punkt IV för der omnämndt tilläggsarfvode är stadgadt.

2:o. Då Kongl. Maj:t finner sådant lämpligt, må kontorsskrifvare aflönas efter beting på det sätt, att han erhåller betalning i den mån han verkställer arbete, hvarå styrelsen utsatt visst pris. Så aflönad kontorsskrifvare skall för utförandet af sådana arbeten, hvilka icke lämpligen kunna på nämnda sätt godtgöras, erhålla betalning för timme enligt pris, som styrelsen fastställer.

VII. 1:o. Såsom allmänna vilkor för erhållande af ålderstillägg enligt punkt IV gäller: att tjänsteman under mera än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna rätt till ålderstillägget, bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan statens tjänst, dock att härvid ej må honom till last räknas den tid, han kan hafva åtnjutit semester eller tjänstledighet utan arfvodesafdrag; att hans tjenstgöring under denna tid varit af beskaffenhet att kunna väl vitsordas; samt att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjensteåldern blifvit uppnådd.

2:o. Tjänsteman, som från en befattning, med hvilken förmånen af ålderstillägg är förenad, förflyttas till annan dylik befattning med samma eller lägre arfvode, eger i fråga om rätt till ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han innehaft den förra befattningen.

3:o. Förflyttas tjänsteman från en befattning vid distrikten, med hvilken förmånen af ålderstillägg är förenad, till annan dylik befattning med högre arfvode, men har hans aflöning i den förra befattningen, hyresbidrag jemlikt punkt X här nedan deri inräknadt, på grund af intjenadt ålderstillägg redan uppgått till högre belopp än arfvodet jemte hyresbidraget i den nya befattningen, eger han såsom personligt tillägg till lönen uppbära skillnaden intill dess hans aflöning i den nya befatt-

ningen stigit till samma belopp. Är med någondera befattningen i stället för hyresbidrag förenad förmånen af fri bostad, skall denna, allt efter orten, beräknas till femton eller tjugu procent af arfvodet, på sätt i punkt X sägs.

Dylikt personligt lönetillägg må i motsvarande fall jemväl utgå till distriktstjensteman, som befordras till befattning inom styrelsen, äfvensom till tjensteman inom styrelsen, som befordras till annan befattning derstädes, dock att ersättning för hyresbidrag eller fri bostad ej må beräknas.

4:o. Förflyttas tjensteman från befattning med arfvode efter klass till befattning med fast arfvode, men har hans aflöning i den förra befattningen redan uppgått till högre belopp än aflöningen i den nya befattningen, eger han åtnjuta sådant personligt lönetillägg, hvarom i mom. 3:o sägs; och gäller dervid i fråga om hyresbidrag och fri bostad hvad i nämnda mom. stadgas.

VIII. 1:o. Tjensteman inom *styrelsen* får med det undantag, hvarom i mom. 6 sägs, uppbära tjenstgöringspenningar endast för den tid, han verkligen tjenstgjort eller åtnjutit semester.

Hindras han af sjukdom att sin tjenst förrätta, eger han uppbära hela lönen. Undfår han ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan han förpligtas att under ledigheten utöfver sina tjenstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjenstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt.

2:o. Tjensteman vid *distrikten* får med det undantag, hvarom i mom. 6 sägs, uppbära tjenstgöringspenningar endast för den tid, han verkligen tjenstgjort eller varit tjenstledig under förhållanden, som enligt mom. 3 berättiga till fullt arfvodes åtnjutande.

3:o. Fullt arfvode må till distriktstjensteman, som åtnjuter tjenstledighet för enskilda angelägenheter, utgå för en tid af högst trettio dagar under loppet af ett och samma kalenderår; skolande likväl vid bestämmandet af denna tid icke medräknas den tid, han efter styrelsens medgifvande använt för att utom sin tjenstgöringsort på egen bekostnad göra iakttagelser i sitt yrke, eller den tid, som åtgått för fullgörande af de skyldigheter, hvilka ålegat honom såsom fullmäktig eller revisor vid statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, eller de sön-dagar, han reglementsenligt varit befriad från tjenstgöring för att be-vista gudstjenst.

Åtnjuter han ledighet för sjukdom eller svag helsas vårdande, må fullt arfvode till honom utgå för en tid af högst sextio dagar under ett och samma kalenderår.

Om han åtnjutit ledighet för så väl enskilda angelägenheter som för sjukdom eller svag helsas vårdande, må dock sammanlagda antalet dagar, för hvilka han under nämnda förhållanden eger uppbära fullt arfvode, icke öfverstiga sextio.

4:o. Undfår distriktstjensteman tjänstledighet för enskilda angelägenheter utöfver den i mom. 3 omförmälda tid af trettio dagar, eller för svag helsas vårdande utöfver den i samma mom. först omförmälda tid af sextio dagar eller för särskilda uppdrag, kan han förpligtas att utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt. Har han för sjukdom åtnjutit tjänstledighet under sextio dagar utöfver den tid af sextio dagar, hvarom i mom. 3 först sägs, må han likaledes kunna förpligtas att utom tjänstgöringspenningarne afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvats skäligt.

5:o. Betjent, som erhåller tjänstledighet, vare i fråga om arfvodesafdrag i allmänhet likställd med distriktstjensteman, dock att under loppet af ett och samma år fullt arfvode må utgå vid ledighet för enskilda angelägenheter endast under högst femton och vid ledighet för sjukdom eller svag helsas vårdande under högst fyratiofem dagar, samt att, då ledighet åtnjutits för så väl enskilda angelägenheter som för sjukdom eller svag helsas vårdande, sammanlagda antalet dagar, för hvilka betjent eger uppbära dylikt arfvode, icke må öfverstiga fyratiofem.

6:o. Är tjensteman eller betjent sjuk i följd af kroppsskada, ådragen i tjensteutöfning, må arfvodet till honom utgå under högst sex månader oakfortadt samt efter denna tid med belopp, som för tjensteman af Kongl. Maj:t och för betjent af styrelsen bestämmes.

IX. Aflider tjensteman eller betjent i följd af olyckshändelse under tjensteutöfning, må ett belopp, motsvarande en månads aflöning, såsom begrafningshjälp tilldelas sterbhuset.

X. 1:o. Förmånen af fri bostad uti jernvägens egna eller i närheten af tjänstgöringsplatsen belägna, för ändamålet förhyrda lägenheter må, der styrelsen finner sådant vara för jernvägstrafiken behöfligt, tillkomma följande tjenstemän och betjente vid distrikten, nemligen: distriktschef, ban- och maskindirektör, trafikinspektör, ban- och maskin-ingeniör, byråassistent, maskininspektör, stationsinspektör, underinspektör, expeditjonsföreståndare för biljettexpedition, förste stationsskrifvare å station af andra eller tredje klass, lokomotivmästare, stationsmästare, maskinist, materialvakt, vagnförman, banmästare och vaktmästare äfvensom betjente af lägre grad än vid banafdelningen: banmästare, vid maskinafdelningen: eldare och vid trafikafdelningen: kontorsbiträde;

dock att förhyrning af bostäder icke må ega rum utan Kongl. Maj:ts särskilda medgifvande.

Der lokala förhållanden göra sådant nödigt eller lämpligt, må fri bostad i jernvägens egna hus tillkomma jemväl nu ej nämnde tjänstemän eller betjente vid distrikten.

2:o. Med fri bostad är förenad förmånen af fri vedbrand enligt stat, som af styrelsen fastställes.

3:o. Tjänstemän och betjente vid distrikten, hvilka ej åtnjuta fri bostad, ega uppbära hyresbidrag, utgörande tjugo procent af arfvodet (fast arfvode jemte ålderstillägg eller ock arfvode efter klass) för dem, som äro stationerade i Stockholm, Göteborg, Malmö eller Östersund, och femton procent för dem, som äro annorstädes stationerade. Hyresbidraget anses tillhöra lönen.

XI. 1:o. *Felräkningspenningar* tillkomma:

a) *hufvudkassör* med 1,000 kronor om året;

b) *distriktskassör* med 500 kronor om året;

c) tjänsteman vid distrikten, som handhafver *underkassörsgöromål* vid banafdelningen, med högst 300 kronor om året för hvarje bansektion;

d) *trafik- och telegrafstationernas uppbördspersonal* med högst 0,3 procent af redovisade trafik- och telegraminkomster jemte efterkräfsbelopp till fördelning mellan nämnda personal på afsändnings- och motagningsstationerna, med iakttagande att beloppet ej må för någon öfverstiga 1,000 kronor för år samt i öfrigt enligt de närmare grunder, Kongl. Maj:t bestämmer.

2:o. *Anmärkningsprovision* tillkommer *tjänstemännen vid revisions- och kontrollkontoren* enligt de närmare grunder, Kongl. Maj:t bestämmer, med högst femton procent å hvarje belopp, som på grund af anmärkning gjord af sådan tjänsteman, antingen, såsom ej behörigen uppburet, till statens jernvägar inflyter eller, såsom för högt debiteradt, till vederbörande återgåldas.

3:o. *Milpenningar* tillkomma *tågpersonalen* i förhållande till den väglängd, en hvar under tjänstgöring å tåg tillryggalagt, samt enligt de grunder, Kongl. Maj:t fastställer.

4:o. *Premier* må enligt särskilda af Kongl. Maj:t fastställda bestämmelser kunna tilldelas betjente, till följd af hvilkas hushållning med materialier afsevärda besparingar i utgifterna för trafiken åstadkommits.

5:o. Om extra inkomst enligt denna punkt gäller hvad i punkt IV för der omnämndt tilläggsarfvode är stadgadt.

XII. Lokomotivmästare, lokomotivförare, eldare, öfverkonduktör, konduktör, packmästare, kontorsbiträde, portvakt, kontorsvakt och notisbärare äfvensom öfverbanmästare, banmästare, banvakt, vagnsmörjare, stationskarlsförman och stationskarl erhålla uniformspersedlar in natura eller ock beklädnadsersättning till visst årligt belopp, allt enligt reglemente, som af styrelsen fastställles.

XIII. Kostnadsfri läkarevård jemte medikamenter lemnas enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t meddelar, åt den vid distrikten anställda personalen äfvensom åt der anstälde betjentes hos dem boende hustrur och oförsörjda barn.

XIV. Indrages eller förändras någon befattning, och förflyttas i följd deraf innehafvaren till tjenstgöring å annan plats med ringare aflöningsförmåner, eger styrelsen tilldela den förflyttade lämplig lönefyllnad, intilldess han kan erhålla ny anställning med aflöningsvilkor motsvarande dem, han förut innehade. Sådan lönefyllnad vare ansedd lika med arfvode och fördelas i lön och tjenstgöringspenningar på sätt i punkten III är för arfvode efter klass stadgadt.

Vidare har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen medgifva, att Kongl. Maj:t må utfärda nödiga bestämmelser med afseende å öfvergången till ny stat för den del af den nuvarande ordinarie personalen vid statens jernvägar, som erhållit förordnande å sina befattningar före den 15 november 1895, hvilka bestämmelser må hvila på följande allmänna grunder:

att den nya ordningen bör omedelbart tillämpas med afsende å sådana aflöningsformer, som för personalen äro af jembörelsevis mindre vikt och hvilkas bibehållande enligt nuvarande grunder för allenast en del af personalen skulle föranleda invecklade anordningar och oegentligheter; men

att i fråga om sådana för personalen väsentliga aflöningsförmåner som arfvode och inqvartering in natura eller ersättning därför de bestämmelser, som nu gälla, böra fortfarande tillämpas, intill dess att vederbörande antingen anmäler sig till öfvergång på ny stat — hvilken anmälan må för att vinna afseende ega rum inom viss af Kongl. Maj:t föreskrifven tid — eller erhåller befordran eller ock uppflyttas i löneklass, dock att, om öfvergång till ny stat på grund af uppflyttning i löneklass skulle medföra försämring i vederbörandes lönevilkor, skäligh godtgörelse härför må lemnas.

Slutligen har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen medgifva, att generaldirektören och chefen för jernvägsstyrelsen må vara berättigad att från och med månaden näst efter den, då han efter sextiofem lefnadsår och minst tio tjensteår såsom chef för jernvägsstyrelsen från embetet afgår, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 6,000 kronor, dock att detta belopp skall minskas med hvad han kan vara berättigad att i pension uppbära från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning.

Utom ofvan omförmälda Kongl. proposition har utskottet till förberedande behandling fått emottaga följande i anledning af densamma väckta motioner, nemligen:

inom *Första Kammaren*:

n:o 44 af herr *K. I. von Stapelmohr*;

n:o 47 af herr *H. P. P. Tamm*;

inom *Andra Kammaren*:

n:o 148 af herr *F. W. H. Pegelow*;

n:is 152, 154 och 173 af herr *S. A. Hedin*.

För innehållet af dessa motioner och de deri gjorda yrkanden har utskottet ansett lämpligast att redogöra på vederbörliga ställen i den följande framställningen.

Förarbetena till ifrågavarande proposition utgöras af:

1:o) Jernvägsstyrelsens skrifvelse den 26 november 1892, med förslag till nytt aflöningsreglemente för personalen vid statens jernvägar;

2:o) 1893 års jernvägskomités den 24 oktober 1895 afgifna betänkande och förslag angående jernvägsadministrationen, hvilket förslag omfattar nedan nämnda hufvudafdelningar:

undersökning af jernvägsadministrationens organisation och det sätt, hvarpå dess verksamhet i väsentliga grenar utöfvas m. m.;

förslag till instruktion för jernvägsstyrelsen med underlydande distriktsförvaltningar jemte motiv;

förslag till aflöningsreglemente för personalen vid statens jernvägar jemte motiv och

sammanfattning af komiténs organisationsförslag jemte approximativ beräkning af förslagets ekonomiska innebörd;

3:o) Jernvägsstyrelsens underdåniga utlåtande den 30 januari 1896 öfver de allmänna grunderna för den föreslagna organisationen äfvensom öfver förslaget till aflöningsreglemente samt

4:o) Jernvägsstyrelsens underdåniga yttrande den 25 november 1896 rörande den del af komiténs förslag, som afser villkoren för tjänstemännens anställning.

Häraf äro till Riksdagens ledamöter i tryck utdelade komiténs förslag med åtföljande bilagor samt jernvägsstyrelsens utlåtande den 30 januari 1896, och fäster utskottet uppmärksamhet derpå, att bland berörda bilagor intagits, såsom bilaga I en historik öfver svenska statsbaneförvaltningens uppkomst och utveckling i organisativt hänseende och såsom bilaga V jernvägsstyrelsens skrifvelse den 26 november 1892.

I sitt vid propositionen fogade anförande till statsrådsprotokollet den 29 januari detta år har chefen för civildepartementet redogjort för ofvan omförmälda förslag och yttranden i de delar, desamma afhandla ämnen, som förekomma i propositionen.

Till undvikande af alltför stor vidlyftighet har utskottet ansett sig i det följande ej böra så fullständigt, som i regel plägar ske, återgifva innehållet af departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet, utan har utskottet tillåtit sig att i större utsträckning än vanligt använda hänvisningar. Endast genom ett sådant förfarande torde erforderlig öfverskådlichkeit af Kongl. Maj:ts förevarande förslag stå att vinna.

Förslagets innebörd och allmänna karakter.

Den kongl. propositionen innefattar först och främst, såsom dess rubrik äfven utmärker, en *löneroglering* för personalen vid statens jernvägar, men med denna löneroglering äro förbundna vissa *organisationsfrågor* af betydelse för jernvägarnes förvaltning.

Hvad då till en början angår sjelfva *lönerogleringen*, hafva i propositionen bibehållits de två hufvudslag af ordinarie arfvode, hvilka nu förekomma vid jernvägsstaten, nemligen *fast arfvode* och *arfvode efter klass* eller »föränderligt arfvode», såsom sistnämnda slag af arfvode för närvarande kallas. För löneklass-systemets bibehållande har komitén anfört angelägenheten för jernvägsförvaltningen af att lättare kunna i mån af rörelsens växande behof få antalet befattningar i vissa grader ökade, än som för öfriga förvaltningar, der samtliga befattningar till antalet fastsloges af Riksdagen, vore möjligt, hvarjemte det icke heller kunde förnekas, att det i en del fall kunde för jernvägsförvaltningen med dess egenartade förhållanden vara ändamålsenligt, att Kongl. Maj:t egde friare händer i fråga om tilldelandet af begynnelselöner och löneförhöjningar, än som låte sig göra med ett system af uteslutande fixa arfvoden jemte efter bestämda år inträdande ålderstillägg. Af dessa skäl hade komitén ansett sig böra föreslå bibehållandet af arfvoden efter klass för alla sådana slag af befattningar, i afseende å hvilka antalet befattningshafvare synts kunna blifva föremål för jemförelsevis tätare vexlingar år från år.

I hvad som sålunda anförts till förmån för löneklass-systemet kan utskottet instämma. Utskottet vill dock framhålla vigten deraf, att, på sätt komitén förordat (kongl. prop. s. 58—60), jernvägsstyrelsen genom formligt beslut i plenum fastslår de allmänna grunder, enligt hvilka uppflyttning i löneklass bör ega rum, samt att dessa grunder varda för personalen bekantgjorda.

Vid angifvandet af skilnaden mellan fast arfvode och arfvode efter klass har Kongl. Maj:t icke inskränkt sig till att anföra den omständigheten, att fast arfvode finnes uti stat, som af Riksdagen godkänts, för

vissa befattningar anslaget, medan arfvode efter klass för hvarje år bestämmes af Kongl. Maj:t med tillämpning af den utaf Riksdagen beslutade löneklass-reglering, utan Kongl. Maj:t har ansett det böra tillika uttryckas, att de fasta arfvodena till *antalet* bestämmas af Riksdagen, under det att de rörliga arfvodenas antal för hvarje år fastställes af Kongl. Maj:t.

För närvarande har Riksdagen ej meddelat några som helst bestämmelser rörande antalet befattningar vid distrikten. Kongl. Maj:t kan till följd deraf ensam, utan Riksdagens hörande, efter behof öka såväl distriktens antal som antalet tjänster derstädes. Så är det äfven i det hela taget beträffande styrelsen, ty endast 13 platser der inom äro af Riksdagen fastställda till antalet. Jernvägsstyrelsen hade i sitt förslag af år 1892 upptagit inalles 29 fasta platser, men i den kongl. propositionen uppgå de till 212^{*)}, utöfver hvilken siffra de fasta arfvodena icke skulle kunna stiga utan Riksdagens medgifvande. Genom antagande af Kongl. Maj:ts förslag skulle sålunda Riksdagen vinna ett afsevärdt ökad inflytande å lönestaten vid jernvägarne.

Vid bestämmandet af lönebeloppens storlek har komitén och Kongl. Maj:t utgått från den grundsatsen, att jernvägspersonalen i detta afseende borde i möjligaste mån likställas med andra statstjenstemän, och det synes utskottet, att förslaget härutinnan i allmänhet träffat det rätta. Klart är, att jernvägstjänstens säregna natur icke medgifvit en fullkomlig likställighet ens med de verk, som kunna närmast jämföras med jernvägsförvaltningen, post- och telegrafverken.

I sin motion, n:o 148 inom Andra Kammaren, har herr *Pegelow* anført, att om man granskade de föreslagna aflöningarna för betjeningspersonalen, skulle man finna, att några förbättringar upptagits dels för vissa mindre talrika personalgrupper: öfverbanmästare, materialvakter, banmästare, vagnsmörjare och stationkarlsförmän, dels för den talrika banvaktspersonalen, hvilket senare förslag borde helsas med synnerlig tillfredsställelse, då denna personal hade en ansvarsfull, för trafiksäkerheten vigtig och under en stor del af året mycket ansträngande tjänstgöring. Delvis hade dock, förmenar motionären, en ej obetydlig försämring i löneförmånerna föreslagits, i hvilket afseende framhållits:

den för personalen ogynsamma fördelningen af lön och tjänstgöringspenningar, framkallad af sträfvandet att åstadkomma likhet med öfriga embetsverk;

*) Komitén hade föreslagit 208 fasta arfvoden. Ökningen i den kongl. propositionen beror derpå, att inom styrelsen uppförts ytterligare två kontrollörer samt vid distrikten ännu en maskiningeniör och en verkmästare.

den för den del af tågpersonalen, som ej bor i Stockholm, Göteborg, Malmö eller Östersund, föreslagna nedsättningen i inqvarteringsersättning från 20 till 15 procent af arfvodet;

borttagandet af begravningshjelpen, utom vid olycksfall i tjensten.

Af dessa »försämringar» skulle väl någon egentlig betydelse endast kunna tillerkännas de två först omnämnda. Med dem förhåller det sig emellertid så, att den klandrade fördelningen i lön och tjenstgöringspenningar, såsom utskottet i det följande skall uppvisa, till följd af stadgandena angående arfvodesafdrag vid tjenstledighet alldeles icke innebär någon försämring af betjeningens förmåner, och att nedsättning i en del af tågpersonalens nu utgående inqvarteringsersättning icke kommer att inträffa, om utskottets förslag i detta stycke vinner Riksdagens bifall, enär utskottet ämnar hemställa, att hyresbidraget skall för hela distriktspersonalen bestämmas till 20 procent af arfvodet.

Mot löneregleringsförslaget har vidare af herr *Hedin*, i motion n:o 152 inom Andra Kammaren rigtats den anmärkning, att hälften af personalen skulle vara bortglömd. Motionären stöder denna uppgift derpå, att enligt jernvägsstyrelsens berättelse för år 1895 den ordinarie tjenstepersonalen vid årets början utgjorde 6,058 och vid dess slut 5,946 personer, medan antalet af den extra tjenstepersonalen i medeltal för år 1895 utgjort 6,318 personer, och anser motionären dessa tal gifva vid handen, att vid statsjernvägarne råder en oroväckande disproportion mellan den ordinarie och den extra personalen. Med anledning häraf får utskottet erinra, att i det angifna antalet extra personal, 6,318 personer, ingå 1,745 arbetare vid verkstäderna och förråden, samt att af återstoden ett säkerligen mycket betydande antal utgöres af arbetare, som antagits för tillfällig hjälp vid de olika afdelningarna, särskildt banafdelningen, och hvilka, lika litet som jernvägens verkstads- och förrådsarbetare, torde böra eller lämpligen kunna upptagas i en lönestat. Från drages antalet sådana arbetare, nedgår siffran för den extra personalen i så väsentlig grad, att det omordade missförhållandet mellan ordinarie och extra ej kan med rätta sägas förefinnas.

Beträffande härefter *organisationsfrågan*, tillåter sig utskottet att hänvisa till komiténs framställning (kongl. prop.s. 17—36), jernvägsstyrelsens utlåtande deröfver (kongl. prop. s. 36—44) och departementschefens yttrande (kongl. prop. s. 51—54), hvori han förordar komiténs förslag.

Detta förslag har af komitén sjelf sammanfattats på följande sätt:

»Vid den anbefalda undersökningen af jernvägsadministrationens organisation har komitén allra främst fäst sin uppmärksamhet vid den relativt starka *centralisation*, som inom samma förvaltning är rådande; och har komitén i detta hänseende ansett:

att för lättande af den arbetsbördan, som nu tryckte centralförvaltningen, samt åstadkommande af en icke allenast verksammare, utan äfven billigare linieförvaltning en *decentralisation* borde genomföras inom jernvägsförvaltningen genom öfverflyttande till linieföretagets handläggning af åtskilliga ärenden, som nu behandlades af centralförvaltningen, och i sammanhang dermed inrättas särskilda *distriktsförvaltningar* för linietjenstens handhavande;

att antalet af dessa distriktsförvaltningar borde fastställas till *fyra* och gränserna för de olika distrikten bestämmas i enlighet med af komitén uppgjort förslag;

att hvarje distriktsförvaltning borde bestå af en chef, benämnd distriktschef, tillika föreståndare för administrativa och trafikafdelningarna, samt två ledamöter, nemligen en bandirektör och föreståndare för banafdelningen samt en maskindirektör och föreståndare för maskinafdelningen;

att distriktsförvaltningen skulle sammanträda till gemensam öfverläggning och beslut i alla ärenden, hvilka anginge förvaltningen i allmänhet eller eljest vore af den vikt eller beskaffenhet i öfrigt, att samarbete mellan de olika afdelningarna borde i fråga om dem ega rum;

att vid dessa sammanträden en hvar afdelningsföreståndare skulle föredraga de ärenden, som anginge hans afdelning, men beslutanderätten, för beredande af nödig enhet och kraft åt förvaltningen, tillkomma distriktschefen ensam, annan ledamot dock obetaget att reservera sig mot distriktschefens beslut, hvarjemte reservation i ärende, som skulle hos styrelsen anmälas, alltid och i annat ärende, så snart densamma afgifvits af föredraganden, omedelbart borde till styrelsen insändas;

att ärenden, som icke vore gemensamma, borde handläggas och afgöras af de särskilda afdelningsföreståndarne hvar för sig i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad för närvarande egde rum;

att emellertid distriktschefen, hvilken i allmänhet borde vara i besittning af teknisk bildning, ehuru fordran härpå icke borde vara ovilkorlig, skulle i sin egenskap af förvaltningens chef vara styrelsen i första hand ansvarig för den allmänna ordningen och ekonomien inom distriktet och för ty ega att utöfva inspektion öfver samtliga afdelningarna; samt

att distrikten för den löpande trafiktjenstens handhavande skulle

indelas i särskilda trafiksektioner under befäl af tjänstemän, benämnda trafikinspektörer och utrustade med en jemförelsevis större grad af sjelfständig myndighet; hvarjemte ban- och maskiningeniörerna äfvenledes skulle beklädas med befogenhet att sjelfständigt afgöra en del personalfrågor.»

Till vinnande af en klarare uppfattning af frågan har utskottet trott det vara ändamålsenligt att här vidare återgifva följande paragrafer ur komiténs instruktionsförslag:

»9. *Ärendenas handläggning inom distriktsförvaltningarna.*

§ 67.

I alla sådana ärenden, hvilka angå förvaltningen i allmänhet eller eljest äro af den vigt eller beskaffenhet i öfrigt, att samarbete mellan de olika afdelningarna bör i fråga om dem ega rum, sammanträder distriktsförvaltningen till gemensam öfverläggning och beslut. En hvar afdelningsföreståndare föredrager dervid de ärenden, som angå hans afdelning, men beslutanderätten tillkommer distriktschefen ensam, annan medlem af distriktsförvaltningen dock obetaget att till protokollet anteckna sin skiljaktiga mening. Förekommer sådan skiljaktig mening i ärende, som skall hos jernvägsstyrelsen anmälas, skall utdrag af protokollet biläggas skrifvelsen i ämnet. Fattar distriktschefen i annat ärende beslut mot föredragandes afvikande och till protokollet antecknade mening, skall likaledes protokollsutdrag omedelbart till styrelsen insändas,

De ärenden, hvilka skola handläggas af samlad distriktsförvaltning, angifvas närmare i § 69.

§ 68.

Vid förfall för distriktschefen inträder, der styrelse nej annorlunda förordnar, den äldste af de öfrige medlemmarne i distriktsförvaltningen, med bibehållande af föreståndareskapet för egen afdelning, såsom ensam beslutande chef för förvaltningen samt föreståndare och föredragande för administrativa afdelningen. Trafikinspektören vid den trafiksektion, dit distriktets hufvudort hör, öfvertager deremot, likaledes under förutsättning att styrelsen ej annorlunda förordnar, föreståndareskapet och föredragningskyldigheten för trafikafdelningen.

Under enahanda förutsättning öfvertager vid förfall för bandirektören baningeniören vid den bansektion, dit distriktets hufvudort hör,

samt vid förfall för maskindirektören den i distriktets hufvudort stationerade maskiningeniören föreståndareskapet och föredragningskyldigheten för vederbörande afdelning.

§ 69.

Samlad distriktsförvaltning åligger:

att årligen inom af styrelsen föreskrifven tid afgifva förslag till kostnads- och arfvodesstater för distriktet samt att, sedan dylika stater för distriktet faststälts, tillse, att utgifterna begränsas inom de anvisade beloppen, med skyldighet att, om en anslagspost å kostnadsstaten synes komma att öfverskridas, hos styrelsen göra anmälan härom med den framställning, hvartill omständigheterna kunna föranleda;

att likaledes årligen och inom af styrelsen föreskrifven tid afgifva förslag till nya byggnader och anläggningar samt om- och tillbyggnader inom distriktet äfvensom till anskaffning af rullande materiel för distriktets behof;

att afgifva förslag rörande distriktets behof af sådana förrädsartiklar, hvilka styrelsen förbehållit sig att sjelf upphandla, äfvensom i enlighet med styrelsens bestämmelse verkställa upphandling af de viktigare bland de förrädsartiklar, som af linieförvaltningen skola anskaffas;

att afgifva förslag till tidtabellen för ordinarie bantåg inom distriktet;

att beträffande personalärenden utöfva den myndighet eller vidtaga de åtgärder, hvarom i §§ 84—86, 88, 90—91 och 94 sägs;

att i enlighet med af styrelsen gifna bestämmelser utdela gatifikationser samt medgifva ersättning för arbete å öfvertid åt underlydande ordinarie personal;

att besluta om boställslägenheternas fördelning mellan den del af distriktets personal, hvilken enligt aflöningsreglementets bestämmelser och styrelsens med stöd af dessa bestämmelser utfärdade särskilda föreskrifter eger åtnjuta förmånen af fri bostad;

att besluta i de fall, hvarom i § 11 mom. 3 och 4 af aflöningsreglementet förmäles;

att utfärda bränslestat för distriktet;

att enligt vissa af styrelsen fastställda grunder till disposition af enskilda uthyra jernvägen tillhöriga tomter och öfriga jordområden, dock att tillstånd till uppförande å dylikt område af annan byggnad än sådan af provisorisk beskaffenhet och utan eldstad ej må lemnas utan styrelsens särskilda medgifvande;

att i enlighet med af styrelsen fastställda grunder handlägga och afgöra frågor, som angå restaurationsväsendet vid distriktets stationer;

att låta periodvis verkställa försäljning å auktion af kasserade effekter och skrotvaror i enlighet med styrelsens för sådan försäljning meddelade bestämmelser;

att i allmänhet verkställa utredning i samt afgifva yttrande öfver ärenden, som till förvaltningen remitteras, äfvensom i öfrigt handlägga sådana ärenden, som styrelsen genom utfärdad arbetsordning eller särskild föreskrift förklarar böra af samlad distriktsförvaltning afgöras.

Derest någon medlem af distriktsförvaltningen sådant påyrkar, må jemväl ärende, som ofvan ej angifvits, göras till föremål för handläggning af samlad distriktsförvaltning.

§ 70.

De till linieförvaltningen hörande ärenden, som påkalla afdelningsföreståndares åtgörande, men icke enligt § 69 äro föremål för handläggning af samlad distriktsförvaltning, afgöras af de särskilde afdelningsföreståndarne hvar för sig; egande föreståndare, då ett synnerligen skyndsamt afgörande erfordras, meddela ordres och fatta beslut jemväl i afdelningen rörande ärende, som enligt § 69 bort vara föremål för samfärd handläggning, dock med skyldighet att vid nästa sammanträde åtgärden till förvaltningens protokoll anmäla.

§ 71.

Alla från styrelsen till linieförvaltningen utgående skrivelser och andra expeditioner, hvilka innefatta beslut eller ordres, skola ställas till distriktsförvaltningen vid vederbörande distrikt; åliggande det distriktschefen, hvilken har att mottaga dessa expeditioner, att, då ärendet är af den beskaffenhet, att det hör under samlad distriktsförvaltnings handläggning, anmäla det hos förvaltningen, samt, då ärendet faller under afdelningsföreståndares särskilda handläggning, öfverlemna expeditionen för verkställighet till vederbörande afdelning.

§ 72.

Skrivelser och expeditioner, hvilka utfärdas på grund af beslut, fattadt i samlad distriktsförvaltning, underskrivas af distriktschefen

närmare öfverensstämmelse måtte vinnas med de normer, som blifvit fastslagna för våra öfriga stora kommunikationsverks förvaltning, alltid dock med aktgifvande på den undantagsställning, hvartill jernvägsförvaltningens egenartade natur kunde synas med fog föranleda. Sålunda har komitén vid den genomgripande omarbetning af den för jernvägsstyrelsen nu gällande instruktion, som komitén företagit, sökt uppdraga bestämda gränser mellan de ärenden, hvilkas afgörande skulle tillkomma styrelsen, och dem, som borde underställas Kongl. Maj:t, äfvensom i ganska väsentlig mån fullständigt de nu gällande bestämmelserna i fråga om sättet för ärendenas handläggning inom styrelsen — detta senare framför allt, såsom komitén anmärker, i syfte att inom styrelsen ästadkomma det samarbete, som för ett verk af jernvägsförvaltningens afsevärda ekonomiska betydelse måste vara af synnerlig vikt, samt att dymedelst och genom *bestämdare föreskrifter i allmänhet angående formerna för ärendenas behandling tillgodose den uppfattning, som legat till grund för Riksdagens i skrifvelse den 17 maj 1892 gjorda framställning* angående utfärdande af särskild arbetsordning för jernvägsstyrelsen. Vidare har komitén, bland annat, föreslagit närmare bestämmelser rörande kompetensfordringarna för erhållande af anställning i jernvägens tjänst äfvensom ifrågasatt föreskrift derom, att tjänstemannabefattningarna i allmänhet skulle tillsättas först efter det ledigheten i behörig ordning kungjorts och tillfälle till ingifvande af ansökningar sålunda stått vederbörande öppet; gällande detta i öfrigt så väl central- som distriktsförvaltningens personal. Genom denna sista föreskrift skulle, såsom komitén anmärker, ett gammalt önskningsmål hos personalen uppfyllas och på samma gång från statens synpunkt erhållas ökad garanti för att tjänsterna i hvarje särskildt fall blefve på bästa sätt besatta.

De organisationsförändringar, hvilka sålunda blifvit ifrågasatta, torde knappast kunna, såsom herr *Pegelow* i sin motion, n:o 148 inom Andra Kammaren, yttrar, anses vara af synnerligen genomgripande beskaffenhet. De gå visserligen i ritning af en decentralisation, men de lemna den nuvarande organisationen till sina hufvudgrunder orörd och kunna, enligt utskottets tanke, rättast karakteriseras såsom ett försök att genom öfverflyttande å liniebefålet af handläggandet och afgörandet af en hel del ärenden, som nu ingå till och afgöras hos styrelsen, afhjelpa vissa brister inom jernvägsförvaltningen.

Mot denna förvaltning, sådan den för närvarande är ordnad, har i främsta rummet framstälts den anmärkningen, att den sönderdelning i

fyra afdelningar (administrativa, ban-, maskin- och trafikafdelningen), som eger rum inom styrelsen, trängt sig ned genom hela verket och åstadkommit, att detta nästan kan sägas bestå af fyra olika förvaltningar, till det helas skada handlande alltför oberoende af hvarandra. Att inom jernvägsadministrationen råder *brist på samarbete*, torde icke kunna förnekas, lika litet som att detta är fallet såväl inom styrelsen som ute å distrikten, hvad de senare angår särskildt i ekonomiskt hänseende. Komitén har betonat — och utskottet biträder dess mening härutinnan — att orsaken till det bristande samarbetet hos styrelsen är att söka deri, att med statsjernvägarnes tillväxt styrelsens medlemmar under årens lopp blifvit mer och mer öfverhopade med löpande ärenden, hvilka framför andra ovilkorligen kräfva afgörande. Hvad som fordras är alltså, att styrelsen befrias från en del af sin arbetsbörda, och det är också detta, man velat vinna genom att åt de föreslagna distriktsförvaltningarna uppdraga många ärenden, som nu onödigtvis belasta centralförvaltningen. Samarbetet å distrikten åter har man sökt främja genom att åt distriktsförvaltningarna gifva en sådan organisation, att en verkligt sammanhållande kraft ej skulle saknas der inom. Genom distriktschefsembetet skulle i förvaltningen af hvarje distrikt införas den enhet, utan hvilken jernvägarne icke torde kunna, så som sig bör, fylla sin uppgift och samtidigt lemna det i ekonomiskt afseende bästa möjliga resultat.

De föreslagna bestämmelserna om samlad distriktsförvaltnings åligganden och distriktschefens speciella skyldigheter synas utskottet i allmänhet lyckligt funna. På samma gång de åt distriktschefen gifva en för ändamålet med hans befattning tillräcklig myndighet, lemna de dock åt de öfriga respektive afdelningsföreståndarne den nödiga friheten i dem tillhörande fackfrågor. Att distriktschefsbefattningen innehafves af distriktets trafikdirektör, anser utskottet riktigt. Någon tvekan kan väl icke heller gerna råda derom, då trafikdirektören har hand om den gren af förvaltningen, som har till uppgift att utföra sjelfva transportarbetet, d. v. s. trafiken, och som till följd deraf måste vara hufvudafdelningen. Anordningens lämplighet torde för öfrigt vara vitsordad af erfarenheten från de enskilda jernvägarne.

Genom lättandet af styrelsens arbetsbörda skulle vidare åt styrelsen beredas tid att egna större uppmärksamhet åt de stora och viktiga frågor, som alltid framställa sig för en betydande kommunikationsförvaltning och som under nuvarande förhållanden alltför länge få vänta på sin lösning till men för näringslivets utveckling och förkofran. Först om styrelsen befrias från en mängd löpande ärenden

och rena detaljfrågor, kan man hos densamma förvänta en stegrad *förmåga af initiativ*.

Organisationsförändringarna afse slutligen att införa en mera *effektiv inspektion* öfver linieförvaltningen. Komitén har i detta hänseende ansett distriktschefen böra åläggas att tid efter annan företaga inspektionsresor inom sitt distrikt, hvilkas hufvudsakliga uppgift skulle vara att skaffa honom tillfälle att efterse, huruvida icke besparingar skulle kunna ske genom ökad samarbete de olika afdelningarnes personal emellan, en så att säga ekonomisk inspektion. Samtidigt härmed skulle en kraftigare fackinspektion än hittills kunna komma till stånd genom styrelsens ledamöter, hvilka vid sina inspektionsresor tillika borde tillse, att likformighet och samarbete egde rum mellan distriktsförvaltningarna.

Efter att sålunda i största korthet hafva redogjort för hufvudragen af de ifrågasatta organisationsförändringarna, får utskottet — som i fråga om inrättandet af en särskild *taxebyrå* inom styrelsen och *trafiksektioner* å linien (trafikinspektörer), anställandet af juridiskt bildade *distriktssekreterare* och *kassaväsendets ombildning* hänvisar till den kongl. propositionen — såsom sin åsigt uttala, att det mål, hvartill nämnda förändringar syfta, är så eftersträfvansvärdt, att ett försök med dem torde böra göras, helst de synas i sig innebära goda förutsättningar för uppnående af önskad resultat. Herr *Pegelow* har visserligen i sin motion sökt göra troligt, att den förändrade organisationen skulle försvåra och fördyra jernvägsadministrationen samt utbilda densamma i byråkratisk anda. Hvad herr *Pegelow* anfört till stöd för detta påstående har dock icke varit af beskaffenhet att förmå öfvertyga utskottet om riktigheten af hans uppfattning, så mycket hellre, som utskottet i motionen funnit åtskilliga misstag med afseende å förslagets verkliga innehåll. Så är t. ex. förhållandet, då herr *Pegelow* yttrar, att inrättandet af distriktsförvaltningar ej skulle medföra någon fördel för den trafikerande allmänheten, utan tvärtom, enär distriktsförvaltning, för att behandla framställningar i tariff- och restitutionsfrågor, måste sammanträda till öfverläggning, hvarigenom skulle uppkomma större tidsutdrägt, än nu vore fallet. Enligt förslaget skola emellertid dylika frågor ej tillhöra distriktsförvaltning, utan behandlas af distriktschefen ensam i hans egenskap af trafikdirektör.

Af hvad utskottet sålunda anfört torde framgå, att utskottet för sin del ej velat ansluta sig till det af herrar *Pegelow*, i motionen n:o 148, och *Hedin*, i motionen n:o 152, på olika grunder framställda yrkandet om afslag å förevarande proposition.

Utskottet öfvergår härefter till att punktvis behandla Kongl. Maj:ts proposition och gör dervid början med den föreslagna

Arten af personalens anställning.

Kongl. prop. punkt I.

Ordinarie tjenst vid statens jernvägar innehafves enligt gällande stadganden endast på förordnande tills vidare, med tre månaders uppsägning, då förordnandet meddelas af jernvägsstyrelsen. Komitén ansåg status quo i detta afseende böra bibehållas. Den medgaf visserligen, att för åtskilliga befattningar, i synnerhet inom styrelsen, likställighet i förevarande fall med andra embetsverk skulle kunna ega rum utan olägenhet för jernvägstjensten; men då för det stora flertalet befattningar och särskildt för alla dem, som tillhörde den egentliga linietjensten, detta icke skulle kunna ifrågakomma af hänsyn till trafikens säkerhet, ansåg komitén lämpligast, att den nuvarande ordningen bibehölles för jernvägspersonalen i dess helhet, helst likställighet inom verket i detta viktiga afseende syntes önskvärd, bland annat af den anledning, att åtskilliga svårigheter vid förflyttningar och dylikt derigenom undvekes.

Inom komitén reserverade sig två ledamöter mot denna uppfattning och anförde i hufvudsak följande (jfr. kongl. prop. s. 45—49): *att* numera, då staten drifvit jernvägstrafik i 40 år och en ofta lång extra ordinarie tjenstgöring föreginge anställandet i ordinarie beställning, väl ingen blefve antagen till en plats, der särskilda personliga egenskaper erfordrades, utan att man förut varit i tillfälle att försäkra sig om hans lämplighet i tjensten; *att*, om senare inträffande omständigheter gjorde en förflyttning önskvärd, en sådan kunde verkställas, äfven om tjenstemannen i fråga anstälts under former, som mera öfverensstämde med dem, under hvilka tjenstemän vid likartade verk (post-, telegraf-, tullverken) antoges; *att* disciplinen inom jernvägsförvaltningen syntes kunna uppehållas, äfven om icke all personal vore anställd på tre månaders uppsägning; *samt att* det nuvarande anställningssättet kunde medföra menliga följder för verket i dess helhet och innebure bestämda olägenheter för personalen.

Reservanternas mening biträdades af jernvägsstyrelsen, som i utlåtande den 25 november 1896 (kongl. prop. s. 49—51) — under förutsättning, framför allt, af bibehållande i allt väsentligt af jernvägsförvaltningens bestraffningsrätt samt förflyttningsrätt — tillstyrkte personalens

anställande medelst konstitutorial. På departementsschefens hemställen (kongl. prop. s. 54—55) har Kongl. Maj:t nu i punkt I af propositionen föreslagit, att tjänstemän och betjente vid statens jernvägar skola tillsättas genom konstitutorial.

Med afseende å denna bestämmelse har herr *Hedin* i sin motion, n:o 152, anfört följande:

»Hvad detta (konstitutorial) innebär, kan ingen med åberopande af en lagtext konstatera. Visserligen har strafflagen sagt (10 kap., 1 och 5 §§) hvad i *strafflagen* förstås med embetsman och med tjänsteman, men denna distinktion innebär icke en allmängiltig konstitutionel regel, och hvarken strafflagen eller någon annan lag har meddelat en sådan regel för åtskilnad mellan tjänstemän och betjente. Och lika litet är i lag sagdt, hvad ett »konstitutorial» är till åtskilnad från en fullmagt. Man torde i allmänhet hålla före, att hufvudskilnaden är den, att tjänstemän med konstitutorial (i likhet med förtroendeembetsmän) kunna utan ransakning och dom från sin befattning skiljas. Men detta är blott en teori, och en praxis: ett *lagbud*, som säger så, existerar deremot ej, och skulle ej heller, utan öfverträdelse af grundlagen, kunna utfärdas, så länge regeringsformens 36 § har den lydelse, som förblifvit orubbad sedan år 1809. Ej heller gifves det någon lagbestämmelse om hvad konstitutorialet skall tillförsäkra den, för hvilken det utfärdats. Bestämmelsen reducerar sig således i allt väsentligt till en fras, i hvilken många af dem, som den skulle gälla — enligt hvad jag haft talrika tillfällen att öfvertyga mig om — inlägga något väsentligen annat och mer, än hvad erfarenheten skall komma att visa dem, att den i tillämpningen befinnes innebära. Det kan i min tanke ej anstå Riksdagen att »medgifva» någonting, om hvars betydelse den sjelf vore minst sagdt oviss, och som sedermera skulle kunna i detalj tillämpas på mycket olika sätt beträffande ej blott hela klasser, utan ock inom dem olika individer af den stora personal, hvars rättsförhållande till staten genom denna den mest obestämda bland bestämmelser skulle regleras. Om Riksdagen ej skulle finna angeläget att till Kongl. Maj:t återförvisa hela det förevarande ärendet till ny och mera omsorgsfull utredning, håller jag således före, att det är högst angeläget, att hela innebörden af det föreslagna stadgandet, att »tjänstemän och betjente vid statens jernvägar tillsättas genom konstitutorial», varder i Riksdagens beslut definierad. Såsom det nu lyder, utgör det i förening med slutorden i punkt I, att »öfriga bestämmelser för antagande, entledigande och förflyttning af personal vid statens jernvägar meddelas af Kongl. Maj:t», en den mest vidsträckt fullmagt å administrativt för godt-

finnande. Första raden i punkt I betyder *intet*, de två sista raderna betyda *allt* — hvad man behagar.»

De farhågor, motionären sålunda uttalat, kan utskottet ej dela. Visserligen är det, på sätt motionären anmärkt, icke bestämdt i lag, hvad ett »konstitutorial» är till skilnad från en »fullmagt», men den praxis, som i detta hänseende utbildat sig inom statsförvaltningens område, torde vara så fast, att den icke lemna rum för tvifvel om meningen med ett konstitutorial.

Å sid. 44 i den kongl. propositionen omförmäles, att i en af åtskilliga stationstjenstemän till Kongl. Maj:t ingifven petition yrkats, att tjenstemännen vid statsbanorna måtte, i likhet med hvad som vore fallet vid andra statens verk, »konstitueras till sina befattningar, så att de ej kunde från desamma skiljas utan laga dom och ransakning». Detta antagande om kraften af ett konstitutorial är origtigt. Endast den, som innehar *fullmagt* å tjenst och icke är förtroendeembetsman, åtnjuter den embets- och tjenstemän i § 36 regeringsformen tillagda rätt. *Konstitutorial* och *förordnande* hafva aldrig, äfven när de icke innehållit något derom, ansetts tillförsäkra embets- eller tjensteman berörda rätt. Sistnämnda båda former af utnämningshandling hafva tvärtom af Konung och Riksdag just valts för tjänster af beskaffenhet, att deras innehafvare bort kunna entledigas utan ransakning och dom, d. v. s. utan att innehafvaren efter åtal vid domstol blifvit förvunnen att hafva begått sådant brott, som enligt lag medför afsättning. Så långt hafva konstitutorial och förordnande samma verkan. Men då den, som är tillsatt på *förordnande*, kan skiljas från sin tjenst till följd af förhållanden, i hvilkas uppkomst tjenstemannen sjelf icke eger någon skuld, kan deremot den, hvilken erhållit *konstitutorial*, icke mot sin vilja entledigas utan eget förvållande, han skall hafva gjort sig skyldig till fel i tjensten. Till skilnad dock från den, som innehar fullmagt, kan han afsättas utan ransakning och dom, i administrativ väg.

Utskottet, som på grund af jernvägstjenstens natur anser nödvändigt, att de vid statens jernvägar anstälde tjenstemän och betjente kunna utan ransakning och dom skiljas från sina befattningar genom beslut af Kongl. Maj:t eller, der Kongl. Maj:t ej tillsatt befattningen, af jernvägsstyrelsen, har emellertid funnit personalen böra förses med konstitutorial. Obestridligt synes nemligen vara, att, äfven om nuvarande uppsägningsrätt ej blifvit missbrukad, konstitutorialet likväl skulle skänka personalen en mycket större trygghet i dess ställning än ett förordnande tills vidare med tre månaders uppsägning utan möjlighet att i besvärsväg vinna upphäfvande af skedd uppsägning. Att tvunget

afsked ej kan meddelas annat än efter ett behörigen konstateradt tjenstefel från vederbörande tjenstemans eller betjents sida, måste innebära en betydlig fördel för personalen; men härtill kommer — hvad som knappast torde behöfva erinras — att afskedandet skall äga rum under iakttagande af betryggande former, i hvilket afseende utskottet vill särskildt framhålla, att den, mot hvilken anmälan om begånget tjenstefel skett, lemnas tillfälle att deröfver sig yttra, samt att beslutet om afskedandet föres till protokoll med angifvande af skälen derför. Meddelas afskedet af jernvägsstyrelsen, kan dess beslut naturligtvis i vanlig ordning öfverklagas hos Kongl. Maj:t.

Med denna redogörelse för innebörden af begreppet konstitutorial öfverensstämma stadgandena i mom. 2—5 i punkt I af den kongl. propositionen. I samma stund, som här i mom. 1 uppställdes principen om jernvägstjänsternas tillsättande medelst konstitutorial, måste nemligen tillika stadgas förbehåll om personalens skyldighet att underkasta sig förflyttning till annan befattning vid jernvägen (mom. 2) samt vilkor angående tid för och särskilda orsaker till tvungen afgang från tjänst (mom. 3, 4 och 5).

Mot lydelsen af mom. 5 har herr *Hedin*, i sin motion n:o 152 inom Andra Kammaren, anmärkt, att momentet blifvit på ett så egendomligt sätt redigeradt, att det kommit att innehålla den ej afsedda orimligheten, att den, som af sjuklighet, hvilken han icke ådragit sig i tjensteutöfning, eller af ålderdomssvaghet icke kan behörigen sköta sin befattning, ej skulle kunna entledigas förr än efter tio års tjenst.

För en rätt uppfattning af förevarande fråga torde kännedom om innehållet af § 6 i reglementet för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning den 3 november 1882 erfordras. Omförmälda paragraf lyder sålunda:

»Berättigad till pension är delegare:

a) som till följd af kroppsskada eller sjuklighet, hvilken han i tjensteutöfning vid statens jernvägstrafik sig ådragit, icke vidare kan sin befattning behörigen sköta och fördenskull af styrelsen afskedas;

b) som efter minst 10 tjensteår i ordinarie anställning vid statens jernvägstrafik afskedas, emedan han antingen till följd af sjuklighet, som han icke ådragit sig under tjensteutöfning, eller till följd af ålderdomssvaghet icke kan sin befattning behörigen sköta;

c) som efter minst 30 års tjenst i anställning vid statens jernvägstrafik uppnått sådan ålder, att hans lefnadsår och tjensteår sammanräknade uppgå till talet 95.»

Af en jemförelse mellan bestämmelserna i punkt I af den kongl.

propositionen och föreskrifterna i ofvan intagna paragraf af reglementet för pensionsinrättningen torde framgå, att Kongl. Maj:ts förslag går ut på att ingen, som icke derom anhållit eller begått verkligt tjenstefel, skall kunna skiljas från tjenst vid statens jernvägar utan att vara berättigad till pension från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning enligt dess reglemente. Till följd häraf ligger det ej, såsom motionären förmenat, någon orimlighet deri, att den, som af sjuklighet, hvilken han icke ådragit sig i tjensteutöfning, eller af ålderdomssvaghet icke kan behörigen sköta sin befattning, ej får entledigas förr än efter tio tjänstår i ordinarie anställning. Förr är nemligen sådan tjensteinnehafvare ej pensionsberättigad. Skulle han efter t. ex. fem års ordinarie anställning angripas af sjukdom, som gör honom oförmögen till arbete i jernvägens tjenst, kan han ej afskedas, utan är berättigad till tjenstledighet på grund af sjukdom och uppbär aflöning enligt bestämmelserna i punkt VIII; men efter fem års förlopp, således efter tio års ordinarie tjenst, kan han afskedas. Han är då berättigad till pension.

I sammanhang härmed har utskottet velat betona, att, om också Kongl. Maj:t i och för sig eger beslutanderätt med afseende å reglementet för pensionsinrättningen, Kongl. Maj:t likväl icke lär kunna — för så vidt statsbidragen till nämnda inrättning skola utgå — utan Riksdagens samtycke i reglementet vidtaga ändringar af beskaffenhet att kunna inverka på delegarnes afgifter, pensionernas belopp eller åldersvilkoren för deras tillträdande (jfr. 1872 års Riksdags skrifvelse n:o 59 och 1882 års Riksdags skrifvelse n:o 65).

Lika med herr Hedin (sid. 8 i motionen n:o 152) anser utskottet det vara satt utom tvifvel, att Riksdagen ej genom sina beslut om lemnande af statsbidrag till omnämnda pensionsinrättning iklädt sig någon ansvarspligt med hänsyn till utgåendet af delegarnes pensioner enligt gällande reglemente. Men i motsats till bemälda motionär kan utskottet ej inse, att Riksdagen, genom att bifalla ifrågavarande punkt af Kongl. Maj:ts förslag, skulle ådraga sig juridisk »medansvarighet» för pensionsinrättningens förmåga att fullgöra sina förbindelser. Och hvad sakens moraliska sida beträffar, finner utskottet, att Riksdagen — i all synnerhet sedan förslag om personalens förseende med konstitutorial blifvit framställt — skulle påtaga sig ett vida större ansvar genom att låta personalen fortfarande antagas på förordnande med uppsägningsrätt än genom att bifalla de föreslagna bestämmelserna om tvunget afsked, som äro nödvändiga konsekvenser af jernvägstjensternas tillsättande medelst konstitutorial och mot hvilkas innehåll i och för sig anmärkning ej förekommit och icke heller torde kunna göras.

Vidkommande slutligen herr Hedins erinran mot mom. 6, hvori skulle stadgas, att »öfriga bestämmelser för antagande, entledigande eller förflyttning af personal vid statens jernvägar meddelas af Kongl. Maj:t», innebär ett dylikt medgifvande, enligt utskottets åsigt, ingen som helst fara för personalen, sedan Riksdagen i föregående moment fastslagit hufvudvilkoren för förflyttning och tvunget afsked. Af komiténs förslag till instruktion för jernvägsstyrelsen med underlydande distriktsförvaltningar framgår också, att de föreskrifter, som här afses, äro detaljbestämmelser, till stor del af formel natur.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

I) att Riksdagen må godkänna följande bestämmelser:

1:o. Tjenstemän och betjente vid statens jernvägar tillsättas genom konstitutorial.

2:o. Tjensteman eller betjent må kunna utan ansökning förflyttas till annan befattning vid statens jernvägar, dock utan minskning i det honom enligt stat tillkommande arfvode.

3:o. Tjensteman eller betjent är förpligtad att, då han fyllt sextiofem år eller, om han tillhör tågpersonalen, sextio år samt uppnått sådan tjensteålder, att han enligt reglementet för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning är på grund af antalet sammanräknade lefnads- och tjensteår berättigad till pension från nämnda inrättning, från tjensten afgå, Kongl. Maj:t eller, der Kongl. Maj:t ej tillsatt befattningen, jernvägsstyrelsen dock obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge han pröfvas kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig kvarstå.

4:o. Tjensteman eller betjent, som på grund af antalet sammanräknade lefnads- och tjensteår är berättigad till pension från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, men ännu ej uppnått den i föregående stycke omförmälda lefnadsålder, må kunna, derest så finnes för tjensten fördelaktigt, af Kongl. Maj:t eller, der Kongl. Maj:t ej tillsatt befattningen, af jernvägsstyrelsen entledigas.

5:o. Tjensteman eller betjent, som icke kan sin befattning behörigen sköta vare sig till följd af kroppsskada eller sjuklighet, hvilken han i tjensteutöfning vid statens jernvägar sig ådragit, eller ock, efter minst tio tjensteår i ordinarie anställning vid samma jernvägar, till följd af antingen sjuklighet, som han icke ådragit sig i tjensteutöfning, eller ålderdomssvaghet, må jemväl kunna af Kongl. Maj:t eller, der Kongl. Maj:t ej tillsatt befattningen, af jernvägsstyrelsen entledigas.

6:o. Öfriga bestämmelser för antagande, entledigande eller förflyttning af personal vid statens jernvägar meddelas af Kongl. Maj:t.

Löneregleringen.

a) Allmänna bestämmelser om fast arfvode och arfvode efter klass.

Kongl. prop. punkt II—III.

Om de vid jernvägsstaten sedan längre tid använda och i det föreliggande förslaget bibehållna aflöningsformerna »fast arfvode» och »arfvode efter klass» har utskottet redan yttrat sig.

Enligt propositionen skola båda slagen af arfvode fördelas i lön och tjänstgöringspenningar, en indelning, som, då enligt reglementet för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning pension utgår med vissa procent å aflöningen (ordinarie arfvode och inqvartering, den senare, der den förekommer, beräknad till 20 procent af arfvodet), icke eger något inflytande på pensionsbeloppet, utan har betydelse allenast för bestämmandet af arfvodesafdrag vid tjänstledighet. De fasta arfvodenas fördelning i lön och tjänstgöringspenningar angifves för hvarje särskild befattning i den under punkt IV upptagna fasta arfvodesstat. Rörande arfvodena efter klass föreslår Kongl. Maj:t, på samma sätt som komitén, att af dylikt arfvode, hvilket uppgår till eller öfverstiger 1,500 kronor, $\frac{3}{4}$ skola anses utgöra lön och $\frac{1}{4}$ tjänstgöringspenningar samt af lägre belopp $\frac{4}{5}$ lön och $\frac{1}{5}$ tjänstgöringspenningar. Denna bestämmelse inbefattar en olikhet med nuvarande förhållanden. Gällande aflöningsreglemente fastställer nemligen tjänstgöringspenningarne för arfvodesbelopp, som uppgår till eller öfverstiger 1,200 kronor, till $\frac{1}{3}$ och för lägre till $\frac{1}{8}$.

Med afseende å sistnämnda delningsgrund, hvilken infördes vid statsbaneförvaltningens första organisation samt godkändes af 1868 års Riksdag och som jernvägsstyrelsen i dess förslag af år 1892 ville bibehålla, har komitén (kongl. prop. s. 60—61) anmärkt, att den är för personalen vida förmånligare än de delningsgrunder, som vid de stora löneregleringarna på 1870- och 1880-talen faststälts för de civila verken i allmänhet och särskildt för de med jernvägsstaten närmast jemförliga, eller post- och telegrafstaterna. Då emellertid den åskådning, som fått göra sig gällande vid nämnda löneregleringar, syntes ega full tillämp-

lighet jemväl på jernvägsstaten, fann komitén, oaktadt förändringen innebure en försämring i jernvägspersonalens förmåner, sig icke kunna tillstyrka bibehållandet af nuvarande delningsgrund, utan föreslog den i propositionen intagna, hvarigenom i detta hänseende största möjliga likställighet med motsvarande embetsverk skulle uppnås.

Herr *Pegelow* har nu i sin motion, n:o 148, hemställt, att gällande delningsgrund måtte bibehållas. Till stöd för detta yrkande har motionären anført, att ökningen i förhållandet mellan tjänstgöringspenningarne och lönen komme att för den af sjukdom ofta hemsökta betjeningspersonalen verka betungande. Ökningen motvägdes nemligen ingalunda fullt af den föreslagna, från den nu gällande afvikande bestämmelsen, att betjeningen först efter 30 dagars sjukdom under året skulle underkastas afdrag af tjänstgöringspenningarne, ty sjukdomsfall, som räckte längre tid än 30 dagar, förekomme ofta. Emot denna uppfattning anser sig utskottet böra inlägga en gensaga.

För närvarande gäller, enligt föreskrifter, som jernvägsstyrelsen meddelat, att betjente väl kunna med bibehållande af fullt arfvode erhålla tjänstledighet till skötande af egna angelägenheter under femton dagar årligen, men att deremot vid sjukdomsfall tjänstgöringspenningarne redan första dagen indragas. Komitén ansåg visserligen, att någon jemkning i detta sistnämnda förhållande kunde ifrågasättas; den ville dock för sin del ej gå längre än till ett stadgande af följande lydelse: »Betjent, som erhåller tjänstledighet, vare i allmänhet underkastad afdrag af arfvodet under de förhållanden och i den ordning, styrelsen föreskrifver», hvilken bestämmelse i sak var lika med motsvarande föreskrift i jernvägsstyrelsens förslag af år 1892. Kongl. Maj:t har emellertid, med afvikelse i detta stycke från komiténs hemställan, omfattat den mening, som uttalats af fyra reservanter inom komitén, samt i punkt VIII af propositionen föreslagit, att under loppet af ett och samma år fullt arfvode finge till betjent vid statens jernvägar utgå vid ledighet för enskilda angelägenheter under högst 15 och vid ledighet för sjukdom eller svag helsas vårdande under högst 45 dagar, dock att, då ledighet åtnjutits för så väl enskilda angelägenheter som för sjukdom eller svag helsas vårdande, sammanlagda antalet dagar, för hvilka betjent egde uppbära fullt arfvode, ej finge öfverstiga 45. Härigenom hafva betjente blifvit i det närmaste likstälde med distriktstjenstemän (desse kunna med fullt arfvode erhålla tjänstledighet för enskilda angelägenheter under 30 dagar), hvarförutom de vunnit den oomtvistliga fördelen att få arvfodesafdraget bestämdt i sjelfva

aflöningsreglementet. Den hufvudsakliga förmånen består likväl deri, att dessa föreskrifter icke blott neutralisera den försämring, som ändringen af förhållandet mellan lön och tjänstgöringspenningar i och för sig skulle medföra, utan till och med bereda jernvägsbetjeningen en i det hela gynsammare ställning än den, samma personal nu intager. Konkreta exempel ådagalägga detta klart.

Af ett arfvode å 720 kronor utgöra enligt gällande bestämmelser $\frac{5}{6}$ lön och $\frac{1}{6}$ tjänstgöringspenningar, således af månadsbeloppet, 60 kronor, 50 kronor lön och 10 kronor tjänstgöringspenningar. Enligt det kongl. förslaget skulle $\frac{4}{5}$ utgöra lön och $\frac{1}{5}$ tjänstgöringspenningar, följaktligen för en månad 48 kronor lön och 12 kronor tjänstgöringspenningar. Blifver innehafvaren af ett dylikt arfvode hindrad att tjänstgöra på grund af sjukdom och har han begagnat sig af 15 dagars tjänstledighet för enskilda angelägenheter, skall han afstå:

	nu:	enligt k. prop.
för 1 månad:	10: —	0: —
» 2 månader:	20: —	12: —
» 3 »	30: —	24: —
» 4 »	40: —	36: —
» 5 »	50: —	48: —
» 6 »	60: —	60: —
» 7 »	70: —	72: —
» 8 »	80: —	84: —

O. S. V.

Tages åter ett arfvode, som öfverstiger gränsen, t. ex. 1,800 kronor, ställer sig förhållandet på följande sätt. Månadsbeloppet är 150 kronor, hvaraf nu $\frac{4}{5}$, eller 120 kronor, lön och $\frac{1}{5}$, eller 30 kronor, tjänstgöringspenningar, medan enligt förslaget $\frac{3}{4}$, eller 112 kronor 50 öre, skulle utgöra lön och $\frac{1}{4}$, eller 37 kronor 50 öre, tjänstgöringspenningar. Tabellen ter sig här sålunda:

	nu:	enligt k. prop.
för 1 månad:	30: —	0: —
» 2 månader:	60: —	37: 50
» 3 »	90: —	75: —
» 4 »	120: —	112: 50
» 5 »	150: —	150: —
» 6 »	180: —	187: 50
» 7 »	210: —	225: —
» 8 »	240: —	262: 50

O. S. V.

Det visar sig alltså, att om jernvägsbetjent bliver sjuk, han enligt det kongl. förslaget, oaktadt den ändrade fördelningen af lön och tjänstgöringspenningar, skulle åtnjuta större fördelar än nu under sjukdom, som varade under 6 månader, om arfvodet ej uppgår till gränsen, och under 5 månader, om arfvodet uppnår gränsen eller går derutöver.*) Lägges härtill den i ofvanstående beräkningar ej medtagna förmånen, att ledighet för enskilda angelägenheter och för sjukdom får sammanslås till 45 dagar med fullt arvode, torde ännu tydligare framgå, att den kongl. propositionen i förevarande hänseende ingalunda innebär någon försämring af betjeningens löneförmåner, utan fasthellre åstadkommer en förbättring deri. Man torde nemligen kunna bortse från sjukdomsfall, som räcka mer än 5 à 6 månader. Dels torde sådana vara jemförelsevis sällsynta, dels kan det ej anses principiellt origtigt att för så långvarigt förfall andra regler gälla än för kortare sådant.

Då sålunda den försämring i löneförmåner för betjeningen, hvarom herr Pegelow talar i samband med ifrågavarande bestämmelse, endast inträder i komiténs förslag, men icke åtföljer den kongl. propositionen, som innehåller helt andra föreskrifter om arfvodesafdrag vid tjänstledighet, hemställer utskottet,

II) att Riksdagen må godkänna följande bestämmelse:

Arfvode, som tillkommer vid statens jernvägar anställd tjänsteman eller betjent, är antingen *fast arfvode*, sådant som uti stat, hvilken af Riksdagen godkänts, finnes för vissa till antalet bestämda befattningar anslaget, eller ock *arfvode efter klass*, sådant som med tillämpning af den i punkt VI här nedan angifna löneklassreglering för hvarje år bestämmes af Kongl. Maj:t för af Kongl. Maj:t jemväl till antalet fastställda befattningar.

III) att Riksdagen likaledes må godkänna en så lydande bestämmelse:

Fast arfvode fördelas i lön och tjänstgöringspenningar, på sätt i punkt IV finnes för hvarje befattning angifvet.

*) En alldeles särskild ställning intages af nuvarande gränssiffra, arfvodet 1,200 kronor, för hvilket såväl nu som enligt det kongl. förslaget fördelningen är $\frac{4}{5}$ och $\frac{1}{5}$. Här vinner betjent under sjukdom, hur länge den än varar öfver en månad, 20 kronor,

Af arfvode efter klass, som uppgår till eller öfverstiger 1,500 kronor, anses tre fjerdedelar utgöra lön och en fjerdedel tjänstgöringspenningar, samt af lägre belopp fyra femtedelar lön och en femtedel tjänstgöringspenningar.

b) Fasta arfvoden.

Kongl. prop. punkt IV.

Rörande dessa arfvoden hänvisar utskottet till komiténs förslag (kongl. prop. sid. 61—77), jernvägsstyrelsens utlåtande (kongl. prop. sid. 108—109) och departementschefens yttrande (kongl. prop. sid. 122 och 124—125).

I fråga om *generaldirektörens* aflöning, som föreslagits till 12,000 kronor, deraf 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspenningar, har herr *Hedin* i sin motion n:o 154 yrkat, att Riksdagen ej måtte bevilja den för generaldirektören äskade löneförhöjning, emedan ingen hittillsvarande erfarenhet rättfärdigade förhöjningen och enär, om en gång platsen skulle blifva besatt af en person, hvilkens förtjenstfulla chefsverksamhet påkallade en ökning af lönen, Riksdagen utan tvifvel skulle finnas benägen att bevilja ett personligt lönetillägg.

Då generaldirektören för närvarande uppbär ett årligt arfvode af 10,000 kronor samt dessutom åtnjuter förmånen af fri bostad med vedbrand i statens hus, kommer, vid det förhållande att bostadsförmånen skulle indragas, någon förhöjning i hans nuvarande aflöningsförmåner ingalunda att ske. Förhållandet torde snarare blifva motsatt. Nu har visserligen herr *Hedin* i sin nyssnämnda motion anført, att det i punkt X intagna stadgandet om jernvägsstyrelsens rätt att bevilja förmånen af fri bostad för tjänstemän och betjente vid distrikten icke skulle innebära, att Kongl. Maj:t dermed afhändt sig sin sjelftagna rätt att åt generaldirektören, öfverdirektörer m. fl. upplåta boställsvåningar, men utskottet, som fäster uppmärksamheten på 1877 års Riksdags vid afdelningen g) här nedan omförmälda skrifvelse (n:o 29), är i detta hänseende af annan mening än motionären. På grund af berörda skrifvelse blef åt Kongl. Maj:t formelt inrymd rätt att förordna, det nämnde tjänstemän skulle erhålla fri bostad. Bifalles punkt X i förevarande proposition, eger deremot hvarken Kongl. Maj:t eller jernvägsstyrelsen någon som helst magt att bereda fri bostad åt annan jernvägspersonal än den, som är anställd vid distrikten.*) Oafsedt departements-

*) Styrelsens vaktmästare kunna erhålla bostad, men lönen skall i sådant fall minskas med 150 kronor.

chefens tydliga uttalande i den kongl. propositionen, är affattningen af punkt X mom. 1:o i detta stycke fullt klar och bestämd.

Komitén har, beträffande generaldirektörens aflöning, förklarar, att den icke ansåge tillrådligt att med bostadsförmånens borttagande bibehålla arfvodet vid det nu i stat fastställda beloppet. Tungt vägande skäl funnes nemligen enligt komiténs förmenande för att statsbaneförvaltningens chef måtte erhålla en något högre aflöning. Statsbaneförvaltningen vore statens utan jemförelse största industriella affär och det sätt hvarpå högsta ledningen af denna affär utföredes, blefve, helst sedan stambanebyggnaden fullbordats och nödvändigheten att genom ändamålsenliga anordningar uppdrifva affärens afkastningsförmåga träd i förgrunden, af allt större betydelse ej blott för statens finanser utan för landets hela ekonomiska lif. Under sådana omständigheter måste det vara af synnerlig vigt, att löneförmånerna för den ansträngande och ytterst ansvarsfulla befattningen ej sattes så låga, att möjlighet uteslötes att i förekommande fall besätta platsen i stället för från stats-tjenstemännens led med någon framstående industriidkare eller inom näringslifvet eljest erfaren person. Men de löneförmåner, hvilka stode till buds för de framskjutne männen på detta område, vore, såsom bekant, vida högre än hvad staten lemnade cheferna för de centrala embetsverken, i det att storindustrien med rätta ansåge, att de ökade omkostnaderna i följd af något högre aflöning flerfaldiga gånger uppvägdes af den fördel, som tillskyndades affären genom att i spetsen för denna ställdes den mest lämpliga person, som kunde erhållas. Med afseende å hvad nu blifvit anfördt och då statsbaneförvaltningens chef alltså såsom ledare af en stor industri i flera afseenden intoge en helt annan ställning än cheferna för de centrala embetsverken, hade komitén ansett det vara med klok hushållning förenligt, att förstnämnde chef erhöle en något högre aflöning än hvad i allmänhet bestodes dessa senare; och hade komitén i sådant hänseende förestält sig, att arfvodet lämpligen borde bestämmas till 12,000 kronor, deraf 8,000 kronor lön och 4,000 kronor tjänstgöringspenningar

Utskottet har för sin del funnit denna komiténs framställning grundad.

För *öfverdirektör* är i gällande stat uppfördt ett årligt arvode af 6,000 kronor jemte två ålderstillägg å 500 kronor hvarterdera, att inträda efter resp. 5 och 10 år. Jemlikt kongl. brefvet den 23 december 1880 tillkommer öfverdirektör dessutom förmånen af fri bostad jemte vedbrand, dock att öfverdirektören för byråafdelningen, som förut benämnts byråchef och först genom kongl. bref den 23 december 1881 erhållit

sin nuvarande titel, icke åtnjuter dylik förmån. Enligt den kongl. propositionen skall öfverdirektörs aflöning utgöra 4,400 kronor i lön och 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar, tillsammans 6,400 kronor med två ålderstillägg å 500 kronor hvardera. Liksom för generaldirektören skulle äfven för öfverdirektörerna förmånen af fri bostad upphöra.

Rörande öfverdirektörernas aflöning stå två motioner mot hvarandra. Herr *Pegelow* föreslår, att arfvodet bestämmes till 6,000 kronor, deraf 2,000 kronor anses utgöra tjänstgöringspenningar, med två ålderstillägg, å 500 kronor, samt att förmånen af fri bostad bibehålles. Herr *Hedin* åter föreslår i motionen n:o 154, att Riksdagen ej beviljar den af Kongl. Maj:t ifrågasatta löneförhöjningen för öfverdirektörerna, hvilkas arbete och ansvar ju skulle minskas genom den s. k. decentraliseringen.

Den af sistnämnde motionär förutsatta minskningen i öfverdirektörernas göromål kommer enligt utskottets åsigt icke att inträda. Väl skulle genom de ifrågasatta organisationsförändringarna öfverdirektörerna befrias från åtskilliga löpande ärenden och detaljfrågor, men de stora frågor inom jernvägsförvaltningen, åt hvilka nu, af brist på tid, icke kan egnas tillräcklig uppmärksamhet från styrelsens sida, komma i stället att träda fram med så mycket starkare anspråk på lösning och af dess ledamöter kräfva ett betydligt arbete. Den afsedda effektivare fackinspektionen genom ledamöterna i styrelsen skall också för dem medföra ökade göromål i denna gren af deras verksamhet.

Om den påstådda löneförhöjningen för öfverdirektörerna kan utskottet beträffande de bland dem, som åtnjuta fri bostad, hänvisa till hvad i detta hänseende redan anförts med afseende å generaldirektörens aflöning och vill endast tillägga, att här faktiskt skulle ske en högst afsevärd nedsättning i aflöningsförmånerna.

Komitén har i fråga om öfverdirektörernas aflöning anført följande. Enär öfverdirektörsbefattning vore mest jemförlig med byråchefstjänst vid de centrala verken, syntes ligga närmast till hands att för befattningen uppföra den aflöning, som vore byråchef tilldelad, eller 6,400 kronor jemte ett ålderstillägg å 600 kronor efter 5 år. Komitéen hade emellertid icke ansett sig kunna förorda en så stor nedsättning i öfverdirektörernas nuvarande löneförmåner, som en dylik åtgärd skulle innebära. Om ledamot i jernvägsstyrelsen gälde nemligen delvis hvad förut vore framhållet beträffande styrelsens chef, eller att vid aflöningsbestämmande hänsyn måste tagas till jernvägsförvaltningens industriella karakter. Aflöningen borde alltså icke sättas allt för lågt i förhållande till hvad motsvarande befattningar å det industriella — och här särskildt det jernvägsindustriella — området betingade, på det att fram-

stående förmågor inom facket icke måtte drifvas öfver till den privata industrien. Och vidare måste i följd af jernvägstjenstens egenartade natur en ledamot af jernvägsstyrelsen anses hafva större ansvar och mera magtpåliggande arbete än ledamöterna i de öfriga styrelseverken öfver hufvud taget — något som i viss mån torde vara erkändt redan genom den benämning, hvilken tilldelats jernvägsstyrelsens ledamöter, och jemväl framginge af den nödvändighet, som visat sig vara för handen att bemyndiga dessa att i större utsträckning än andra styrelseledamöter träffa afgöranden å styrelsens vägnar. Vid öfvervägande af alla dessa omständigheter hade komitén kommit till den uppfattning, att i stället för det enda ålderstillägg å 600 kronor efter 5 år, som vore byråchef tilldeladt, öfverdirektör borde med samma begynnelselön som byråchef, eller 6,400 kronor, kunna erhålla två ålderstillägg å 500 kronor efter resp. 5 och 10 år.

Departementschefen har i detta ämne andragit:

»I fråga om arfvodet för öfverdirektörerna, har styrelsen anmärkt, att komitén väl erkänt, det vid bestämmandet af aflöningen för bemälda tjänstemän hänsyn borde tagas ej mindre till hvad motsvarande befattningar å det industriella — särskildt det jernvägsindustriella — området betingade än äfven dertill, att i följd af jernvägstjenstens egenartade natur en ledamot af jernvägsstyrelsen måste anses hafva större ansvar och mera magtpåliggande arbete än ledamöterna i de öfriga styrelseverken öfver hufvud taget, men att komitén, sådant oaktadt, ansett en arfvodesförhöjning af allenast 400 kronor vara tillräckligt vederlag för förlusten af fri bostad jemte vedbrand; och har styrelsen uttalat den mening, att den försämring i öfverdirektörernas ställning, som sålunda skulle inträda, måste verka hindrande för de viktiga befattningarnas besättande på tillfredsställande sätt och sålunda ingalunda vara med klok hushållning förenlig. Då jag af förut anförda skäl icke kan tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att för öfverdirektörerna bibehålla förmånen af fri bostad, hade det visserligen varit önskligt, om fullt vederlag härför kunnat beredas dem genom höjning af det kontanta arfvodet, men vid jemförelse med de löneförmåner, som består cheferna för de mindre, förvaltande verken — såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, landbruksstyrelsen och landtmäteristyrelsen — har jag icke ansett mig kunna förorda högre aflöning än hvad komitén föreslagit.»

På grund af hvad komitén och departementschefen sålunda anført, har utskottet i denna del anslutit sig till den kongl. propositionen.

För sju *byrådirektörer* har Kongl. Maj:t föreslagit en aflöning till hvarje af 3,000 kronor i lön och 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar

samt två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor. Herr *Hedin* har i sin motion, n:o 154, föreslagit, att dessa löneanslag ej måtte beviljas, af det skäl att, om de nuvarande öfverdirektörsassistentbefattningarna af åtminstone ett mycket stort antal med förhållandena inom jernvägsstyrelsen förtrogna personer betraktades såsom alldeles obehöfliga, det naturligtvis vore så mycket mindre rimligt att öka dessa, under nytt namn förklädda, sysslors antal och aflöning, på samma gång som man genom den tillämnde »decentralisationen» skulle minska centralförvaltningens göromål.

De föreslagna sju byrådirektörerna, hvilkas tjänster redan finnas ehuru med andra namn, äro placerade: en å administrativa byrån, en å banbyrån, en å maskinbyrån (den nuvarande maskininspektören), en å förrådsbyrån, en å trafikbyrån, en å den nya taxebyrån och en å kontrollkontoret. Med undantag af den sistnämnde, som är föreståndare för sitt kontor, och i viss mån äfven direktörerna å ban- och maskinbyråerna, hvilka tillika hafva uppdrag af teknisk natur, motsvara byrådirektörerna sekreterarne inom andra förvaltande verk, med skyldighet dessutom att träda i öfverdirektörs ställe, då han af inspektionsresa eller annan anledning är hindrad att förrätta sin tjänst inom styrelsen. Till följd häraf och då den för dem uppförda aflöning öfvensstämmer med löneförmånerna för andra gradens tjänst vid de öfriga verken, har utskottet icke kunnat biträda yrkandet om afslag å de uppförda lönerna för sju byrådirektörer.

I den föreslagna arfvodestaten har uppförts en *telegrafdirektör* med 3,000 kronor i lön och 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar samt två ålderstillägg å 500 kronor hvardera. Herr *Hedin* har i motionen n:o 154 föreslagit, att Riksdagen i stället måtte för en telegrafingeniör bevilja samma aflöningsförmåner som för byråingeniör, d. v. s. 2,600 kronor i lön och 1,400 kronor i tjänstgöringspenningar samt två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor, hvilket enligt motionärens åsigt syntes vara fullt tillräckligt för en tjänsteman, som — oafsedt betydelselösa inspektionsresor — blott hade att bestyra en reparationsverkstad, under det alla arbeten å linierna besörjdes af banafdelningen.

Om telegrafdirektörstjänsten anför komitén följande. Telegrafdirektören, hvilken måste vara en i sitt fack framstående ingeniör, hade enligt gällande instruktion att tillse uppsättningen och underhållet af statens jernvägars *samtliga* telegrafinier och apparater samt att utöfva uppsigt öfver de för detta ändamål inrättade reparationsverkstäder. Numera hade han emellertid — och skulle enligt komiténs förslag fortfarande få — enahanda åligganden jemväl i fråga om statsbanornas öfriga

elektriska anordningar. I hvilken grad telegrafdirektörens arbete i sjelfva verket ökats sedan början af 1870-talet framginge bland annat deraf, att statens jernvägar nu hade mera än $2\frac{1}{2}$ gång så långa telegrafledningar och mera än $2\frac{1}{2}$ gång så många telegrafstationer och telegrafapparater som då; att en mängd elektriska anordningar för be- tryggande af trafikens säkerhet numera blifvit efter utlandets föredöme införda vid statsbanorna; samt att, medan i början af 1870-talet tele- fonen ej var uppfunnen och elektricitetens praktiska användning för belysning ej känd, jernvägen nu använde en mängd telefoner samt på många ställen infört elektrisk belysning. Om man derjemte betänkte, att elektriciteten med all säkerhet komme att i flera olika hänseenden erhålla en allt större betydelse för jernvägsdriften, syntes någon tvekan icke böra råda derom, att aflöningen för styrelsens telegrafdirektör, hvilken vid sidan af sin omfattande praktiska verksamhet hade att genom studier följa utvecklingen på detta område, icke borde för knappt tillmätas.

Med anledning af hvad komitén sålunda yttrat, har utskottet ej ansett sig böra föreslå någon nedsättning i telegrafdirektörens aflöning, som upptagits till samma belopp som aflöningen för öfveringenjören i telegrafstyrelsen, med hvilken tjänsteman han torde vara närmast jem- förlig.

Hvad öfriga tjänster inom styrelsen angår, har utskottet ej funnit anledning att om dem särskildt uttala sig. Utskottet har endast velat omförmåla, att de två kontrollörsplatser, hvilka i den kongl. proposi- tionen tillkommit utöfver de tre i komiténs förslag uppförda, som mot- svarade nuvarande antalet s. k. resekontrollörer, betingats, den ena omedelbart af Vestkustbanans införlifvande med statsbanenätet, den andra af nödvändigheten af att anställa ett personligt biträde till före- ståndaren för kontrollkontoret, hvarinom göromålen befinna sig i ständig ökning.

I fråga härefter om antalet tjänster vid distrikten och de med dem förenade löneförmåner, har utskottet till en början fäst sin uppmärk- samhet vid *distriktscheferna*. Enligt förslaget skulle dessa erhålla 4,125 kronor i lön och 1,375 kronor i tjänstgöringspenningar samt ett ålders- tillägg å 500 kronor efter fem år. Ban- och maskindirektörerna skulle deremot uppbära 3,375 kronor i lön och 1,125 kronor i tjänstgörings- penningar samt två ålderstillägg, hvarje å 500 kronor. Samtliga skulle åtnjuta förmånen af fri bostad enligt punkt X. Med hänsyn emellertid dertill, att de organisationsförändringar, som af Kongl. Maj:t ifrågasatts och af utskottet blifvit i princip tillstyrkta, enligt utskottets mening

böra betraktas såsom ett försök med tillämpandet af en något utsträckt decentralisation inom förvaltningen, har utskottet ej ansett lämpligt, att redan nu fastslås särskild aflöning för distriktscheferna. Utskottet vill för sin del förorda, att distriktscheferna (trafikdirektörerna) tills vidare i arfvodesstaten likställas med de öfriga afdelningsföreståndarne vid distrikten, men tilldelas ett tilläggsarfvode af 500 kronor för uppdraget att vara distriktschef.

Af samma grund anser utskottet, att *trafikinspektörerna*, för hvilka föreslagits 2,250 kronor i lön och 750 kronor i tienstgöringspenningar samt tre ålderstillägg, hvarje å 500 kronor, icke böra erhålla det tredje ålderstillägget, utan liksom distriktscheferna tilldelas ett tilläggsarfvode af 500 kronor.

Om den föreslagna trafikinspektörsbefattningen har komitén andragit, att med trafikafdelningens mångfald af ärenden, som kräfde ett snabbt afgörande, onekligen erfordrades särskilda anordningar för att möjliggöra en jemn och regelbunden förvaltning af de distrikten tilldelade linierna, i all synnerhet som här tillstötte den omständigheten, att afdelningsföreståndaren tillika vore distriktschef. En lösning af dessa svårigheter hade komitén trott sig finna deri, att distrikten för den löpande trafiktjenstens handhavande indelades i särskilda trafiksektioner under befäl af tienstmän, benämnda trafikinspektörer och utrustade med en jämförelsevis större grad af sjelfständig myndighet. Sålunda skulle trafikinspektören icke allenast handhafva ledningen af tågens gång och ombesörja deras utrustande med vagnar och trafikpersonal samt verkställa vagnfördelningen inom sektionen, utan äfven ega att till utbetalning godkänna räkningar på distriktskassan för sektionens behof, hvarförutom honom skulle tillkomma enahanda befogenhet att sjelfständigt afgöra en del personalfrågor, som ifrågasatts, för ban- och maskiningeniörerna. Trafikinspektörens ställning blefve alltså närmast att jämföra med den, som nu intoges af trafikdirektörsassistenten i Söderhamn, hvilken sedan den 1 februari 1893 hade ett delegeradt befäl under trafikdirektören vid femte trafikdistriktet, i hvad anginge linierna Bollnäs—Ånge, Kilafors—Stugsund och Ljusdal—Hudiksvall. Antalet trafikinspektörer hade komitén i öfrigt trott lämpligen kunna fastställas till 11 för det dåvarande statsbanenätet, hvartill skulle för f. d. Vestkustbanan komma ytterligare 1, motsvarande den trafikdirektör, som komitén uti inköpsbetänkandet beräknat erfordras för denna bana efter dess öfvergång i statens hand. Med ett antal af tolf sektioner syntes den löpande trafiktjensten inom distrikten kunna på ett nöjaktigt sätt besörjas, under det att å andra sidan distriktsche-

ferna bereddes tid och tillfälle att bereda och handlägga de viktigare trafikfrågorna.

Antalet *baningeniörer* är i staten upptaget till 22, hvilken siffra innebär en indragning i förhållande till 1895 års arfvodesstat af ej mindre än 7 baningeniörbefattningar. Det har nemligen ansetts, att vederbörande bansektioner kunde utsträckas så, att medeltalet på hvarje sektion belöpande banlängd blefve icke obetydligt större än nu; och har komitén uttalat den mening, att sektionernas medellängd vid statsbanorna borde bestämmas till 150 kilometer söder om Upsala och 200 kilometer norr derom, hvarvid dock vore att märka, att sträckornas längd i verkligheten måste komma att förete variationer på grund af nödvändigheten dels att gifva sektionerna invid hufvudstationerna en mindre utsträckning och dels att inpassa sektionerna inom gränserna för de särskilda distrikten.

I komiténs förslag hade uppförts 7 *maskiningeniörer*, nemligen en vid hvarje distrikts hufvudstation och en vid en hvar af verkstäderna i Kristinehamn, Bollnäs och Boden. Detta antal har, på jernvägsstyrelsens hemställan, i den kongl. propositionen ökats till 8, i det att maskindirektören i det distrikt, som enligt komiténs förslag skulle sträcka sig från Hallsberg till Ånge och omfatta verkstäderna vid Liljeholmen, Stockholms norra station, Tomtebodas och Bollnäs, ansågs till sitt biträde behöfva ännu en maskiningeniör, stationerad i Stockholm.

Af de 4 *verkstadskamrerarne* är en anställd vid hvar och en af centralverkstäderna i de fyra distrikten.

Komitén hade föreslagit uppförandet i stat af 7 *verkmästare*. Till följd af Vestkustbanans förvärfvande har i den kongl. propositionen måst upptagas ytterligare en.

Enligt anm. 2 under statförslaget för distrikten skulle 1 trafikinspektör, 1 baningeniör och 3 maskiningeniörer åtnjuta särskilda tilläggsarfvoden efter 500 kronor för år. De tjänstemän, om hvilka sålunda är fråga, äro anstälde: trafikinspektören och baningeniören vid Luleå—Gellivara-banan samt maskiningeniörerna vid en hvar af verkstäderna i Kristinehamn, Bollnäs och Boden, och innehafva alla fem ett delegeradt befäl. På grund häraf har utskottet ej funnit anledning till anmärkning mot de föreslagna tilläggsarfvodena.

Hvad arfvodesstaten i öfrigt innehåller angående tjänster och aflönningar vid distrikten har ej framkallat någon erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer,

IV) att Riksdagen må för sin del godkänna följande arfvodesstat:

Fasta arfvoden utgå för år räknadt enligt följande stat:

	Lon.	Tjenstgöringspenningar.	Summa arfvode.	
	Kr.	Kr.	Kr.	
A) inom styrelsen.				
1 generaldirektör	8,000	4,000	12,000	} Aflöningen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 öfverdirektör	4,400	2,000	6,400	
3 öfverdirektörer	13,200	6,000	19,200	
1 byrådirektör	3,000	1,500	4,500	
6 byrådirektörer	18,000	9,000	27,000	
1 arkitekt	3,000	1,500	4,500	
1 telegrafdirektör	3,000	1,500	4,500	
1 kamererare	2,600	1,400	4,000	
1 hufvudkassör	2,600	1,400	4,000	
1 föreståndare för statistiska kontoret	2,600	1,400	4,000	
1 d:o för milkontoret	2,600	1,400	4,000	
1 förste kontrollör	2,600	1,400	4,000	
2 förste kontrollörer	5,200	2,800	8,000	
1 byråingeniör	2,600	1,400	4,000	
3 byråingeniörer	7,800	4,200	12,000	
1 registrator och aktuarie	1,800	1,200	3,000	
1 revisor	1,800	1,200	3,000	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
4 notarier	7,200	4,800	12,000	
1 förrådsförvaltare	1,800	1,200	3,000	
1 kontrollör	1,800	1,200	3,000	
4 kontrollörer	7,200	4,800	12,000	
1 förste vaktmästare	800	300	1,100	
<i>Anm.</i> Ålderstilläggen anses tillhöra lönen.				
Transport	105,400	56,800	162,200	

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa arfvode.		
	Kr.	Kr.	Kr.		
Transport	105,400	56,800	162,200		
B) vid distrikten.					
1 distriktschef (se anm. 2).....	3,375	1,125	4,500	} Aflöningen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.	
3 distriktschefer (»).....	10,125	3,375	13,500		
1 bandirektör.....	3,375	1,125	4,500		
3 bandirektörer.....	10,125	3,375	13,500		
1 maskindirektör.....	3,375	1,125	4,500		
3 maskindirektörer.....	10,125	3,375	13,500		
1 trafikinspektör (se anm. 2).....	2,250	750	3,000		
11 trafikinspektörer (»).....	24,750	8,250	33,000		
1 distriktssekreterare.....	2,250	750	3,000		
3 distriktssekreterare.....	6,750	2,250	9,000		
1 baningeniör.....	2,250	750	3,000	} Aflöningen kan höjas efter 3 år med 300 kronor, efter 6 år med ytterligare 300 kronor och efter 9 år med ytterligare 300 kronor.	
21 baningeniörer.....	47,250	15,750	63,000		
1 maskingeniör.....	2,250	750	3,000		
7 maskingeniörer.....	15,750	5,250	21,000		
1 distriktskassör.....	2,025	675	2,700		
3 distriktskassörer.....	6,075	2,025	8,100		
1 verkstadskamererare.....	2,025	675	2,700		
3 verkstadskamererare.....	6,075	2,025	8,100		
1 förrådsförvaltare.....	2,025	675	2,700		
3 förrådsförvaltare.....	6,075	2,025	8,100		
1 maskininspektör.....	2,025	675	2,700	} Efter 5 år kan aflöningen höjas med 500 kronor.	
3 maskininspektörer.....	6,075	2,025	8,100		
1 verkmästare.....	2,025	675	2,700		
8 verkmästare.....	16,200	5,400	21,600		
1 telegrafinspektör.....	2,025	675	2,700		
3 telegrafinspektörer.....	6,075	2,025	8,100		
1 stationsinspektör å 1:a klassens station.....	2,625	875	3,500		
4 stationsinspektörer å 1:a klassens stationer.....	10,500	3,500	14,000		
Transport	321,250	128,750	450,000		

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa arfvode.	
	Kr.	Kr.	Kr.	
Transport	321,250	128,750	450,000	
1 stationsinspektor å 2:a klassens station.....	2,250	750	3,000	} Efter 5 år kan aflöningen höjas med 500 kronor.
16 stationsinspektorer å 2:a klassens station.....	36,000	12,000	48,000	
1 stationsinspektor å 3:e klassens station.....	1,800	600	2,400	} Aflöningen kan höjas efter 3 år med 300 kronor och efter 6 år med ytterligare 300 kronor.
29 stationsinspektorer å 3:e klassens stationer.....	52,200	17,400	69,600	
1 byråassistent.....	1,575	525	2,100	} Aflöningen kan höjas efter 3 år med 300 kronor, efter 6 år med ytterligare 300 kronor och efter 9 år med ytterligare 300 kronor.
11 byråassistenter.....	17,325	5,775	23,100	
1 underinspektor å 1:a klassens station.....	1,575	525	2,100	} Aflöningen kan höjas efter 3 år med 300 kronor, efter 6 år med ytterligare 300 kronor och efter 9 år med ytterligare 300 kronor.
1 expeditionsföreståndare å 1:a klassens station.....	1,575	525	2,100	
20 underinspektorer eller expeditionsföreståndare å 1:a klassens stationer.....	31,500	10,500	42,000	
Summa	467,050	177,350	644,400	

Ann. 1. Af ålderstilläggen anses tre fjerdedelar tillhöra lönen och en fjerdedel tjänstgöringspenningarne.

Ann. 2. Distriktschefer och trafikinspektörer afvensom 1 baningeniör och 3 maskingeniörer åtnjuta särskilda tilläggsarfvoden efter 500 kronor för år. En trafikinspektor uppbär dessutom ytterligare ett sådant årligt arfvode å 500 kronor. Stationsinspektor, som tillika är tågdirigent, kan erhålla ett tilläggsarfvode efter högst 300 kronor för år.

Tilläggsarfvode anses såsom extra inkomst och må för ty icke ens till någon del uppbåras af befattningens innehafvare, då han icke tjänsten förrättar.

c) Arfvoden efter klass.

Kongl. prop. punkt V—VI.

Punkt V, som upptager beloppen af de aderton föreslagna klassarfvodena, har ej gifvit anledning till något utskottets uttalande.

Beträffande punkt VI hänvisar utskottet till komiténs framställning (kongl. prop. sidd. 77—88), styrelsens utlåtande (kongl. prop. sidd. 110—111) och departementschefens yttrande (kongl. prop. sidd. 122—124 och 125).

Herr *Hedin* har i sin motion n:o 154 föreslagit, att Riksdagen åt nedan nämnda klasser af betjente vid statens jernvägar måtte bevilja den lägsta och den högsta aflöning, som utvisades af kol. 5 och 6 i följande tablå:

Befattningarnes namn enligt Kongl. Maj:ts proposition.	1.		2.		3.		4.		5.		6.	
	Nuvarande aflöning enligt aflöningsregl. eller särskild föreskrift.		I Kongl. Maj:ts proposition föreslagen aflöning.		I motionen föreslagen aflöning.							
	lägsta	högsta	lägsta	högsta	lägsta	högsta	lägsta	högsta	lägsta	högsta	lägsta	högsta
Vid styrelsen.												
Manligt kontorsbiträde	1) 600	1,080	600	1,200	720	1,200	720	1,200	720	1,200	720	1,200
Vaktmästare	540	900	780	900	—	—	—	—	—	—	—	—
Vid distrikten.												
Lokomotivmästare	2) 1,800	3,000	1,200	2,400	—	—	—	—	—	—	—	—
Vagnmästare	720	3,000			—	—	—	—	—	—	—	—
Lokomotivförare	960	1,800	960	1,800	1,080	1,800	1,080	1,800	1,080	1,800	1,080	1,800
Öfverbanmästare	1) 720	1,500	900	1,800	1,200	2,100	1,200	2,100	1,200	2,100	1,200	2,100
Öfverkonduktör och konduktör	720	1,500	840	1,500	900	1,500	900	1,500	900	1,500	900	1,500
Stationsmästare å 6 kl. station	3) 720	1,500	960	1,200	900	1,500	900	1,500	900	1,500	900	1,500
Trädgårdsmästare	1) —	—	840	1,200	—	—	—	—	—	—	—	—
Maskinist	1) —	—			—	—	—	—	—	—	—	—
Materialvakt	600	900	840	1,200	900	1,500	900	1,500	900	1,500	900	1,500
Vagnförman	600	1,080	840	1,080	900	1,200	900	1,200	900	1,200	900	1,200
Bannmästare	600	900	780	1,080	900	1,500	900	1,500	900	1,500	900	1,500
Eldare	4) 720	1,080	720	1,080	780	1,080	780	1,080	780	1,080	780	1,080
Manligt kontorsbiträde	1) 600	1,080	600	1,080	720	1,200	720	1,200	720	1,200	720	1,200
Stationsmästare å 7 kl. station	3) 720	1,500	780	960	900	1,500	900	1,500	900	1,500	900	1,500

1) Ej upptagna i nu gällande aflöningsreglemente.

2) Nuvarande titel: lokomotivförareförman.

3) Hittills äro mästarestationerna ej indelade i klasser.

4) I nu gällande aflöningsreglemente finnes äfven eldarelärling upptagen.

Befattningarnes namn enligt Kongl. Maj:ts proposition.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Nuvarande aflöning enligt aflöningsregl. eller särskild föreskrift.		I Kongl. Maj:ts proposition föreslagen aflöning.		I motionen föreslagen aflöning.	
	lägsta	högsta	lägsta	högsta	lägsta	högsta
Packmästare.....	600	900	720	960	—	—
Stationskarlsförman.....	240	900	660	960	840	1,200
Portvakt vid I klass station eller verkstad	600	960	660	960	—	—
Qvinligt kontorsbiträde.....	1) —	—	540	840	—	—
Vagnsmörjare.....	2) 240	660	540	780	600	900
Portvakt.....	240	900	540	720	600	840
Lokomotivputsare.....	240	720				
Vagnputsare.....	240	720				
Pumpare.....	240	720				
Kolvakt.....	240	720	480	660	600	900
Stationskarl.....	3) 240	660				
Banvakt.....	4) 240	540	480	600	600	780
Kontorsvakt.....	240	600	480	600	—	—
Notisbärare.....	5) 240	540	420	540	—	—

Anm. I ofvanstående jemförelsetablä och regleringsförslag hafva ej upptagits qvinligt kontorsbiträde vid styrelsen och kontorsvakt vid styrelsen, emedan dessa befattningar hittills ej finnas, och man således saknat grund för bedömande af lämpliga aflöningsbelopp.

Härjemte har herr *Hedin* i motion n:o 173 inom Andra Kammaren anfört följande:

»Uti motionen n:o 154 har jag ej föreslagit någon ändring i det aflöningsbelopp, som i Kongl. Maj:ts proposition finnes uppfördt för qvinligt kontorsbiträde. Då likväl någon rättelse i proportionen mellan aflöningsbeloppet för qvinligt kontorsbiträde enligt kongl. propositionen och för manligt kontorsbiträde enligt mitt förslag torde vara af nöden, så och på det att ej någon tvekan om statsutskottets befogenhet att vidtaga sådan ändring må uppstå, får jag härmed anhålla, att utskottet täcktes eventuelt föreslå den höjning i aflöningen för qvinligt kontorsbiträde, som finnes påkallad af dess blifvande förslag rörande aflöningen för manligt kontorsbiträde.»

1) Ej upptagna i nu gällande aflöningsreglemente.

2) I nu gällande aflöningsreglemente finnas äfven bromsare upptagna.

3) I nu gällande aflöningsreglemente finnas äfven signalkarl, spårvevxlare, kusk och förrådsdräng upptagna.

4) I nu gällande aflöningsreglemente finnas äfven bro- och grindvakt upptagna, samt eger styrelsen att tillägga högst 20 kronor i månaden under seglationstiden för vakt vid rörliga broar samt att för bevakning af grindar anställa personer med lägre arfvoden.

5) I nu gällande aflöningsreglemente finnas äfven telegrafbud upptagna.

Vidare har herr *von Stapelmohr* i motion n:o 44 inom Första Kam-maren föreslagit,

att Riksdagen, vid godkännande af Kongl. Maj:ts proposition an-gående lönereglering för personalen vid statens jernvägar, ville tillika besluta att banvakt eller stationskarl, som med godt vitsord tjenstgjort femton år i Norrland, kan, om hans tjenstgöringsort är att anse såsom särdeles dyr ort, utöfver det för befattningen fastställda högsta arfvodes-beloppet erhålla ett tilläggsarfvode af sextio kronor för år, hvilket arfvode dock vid förflyttning till mindre dyr ort indrages.

Slutligen yrkar herr *Pegelow* i sin motion n:o 148 inom Andra Kam-maren, att högsta arfvodet för stationskarl måtte bestämmas till 780 kronor.

Hvad dessa yrkanden angår, vill utskottet till en början påpeka, att de flesta af dem ega sin grund i framställningar från personalens sida, tillkomna under intrycket af komiténs förslag. Såsom utskottet redan förut antydt, har den kongl. propositionen emellertid vidtagit ändringar i nämnda förslag i fråga om arfvodesafdrag vid sjukdom, men äfven rörande förmånen af fri bostad, fri vedbrand och fria medi-kamenter, hvartill, om utskottets förslag under afdelning g) blifver af Riksdagen bifallet, kommer höjning af hyresbidraget för en stor del af personalen, allt ändringar, som medföra gynsamare aflöningsförmåner än de af komitéen föreslagna. Med anledning häraf och då den fram-lagda löneregleringen är frukten af ett vidlyftigt arbete såväl inom en för ändamålet särskild tillsatt komité som inom jernvägsstyrelsen, har utskottet, hvilket vid pröfning af det kongl. förslaget funnit detsamma konsekvent uppgjort samt lönebeloppen, i förening med personalens öfriga ganska betydliga förmåner, fullt tillräckliga, ej haft anledning att göra några förändringar i den af Kongl. Maj:t föreslagna löne-klassregleringen.

I fråga särskildt om herr *von Stapelmohrs* motion kan utskottet inskränka sig till att åberopa hvad komitéen i detta afseende anfört. Jernvägsstyrelsen hade i sitt förslag af år 1892 tillstyrkt en maximi-aflöning för banvakt i Norrland af 660 kronor. Komitéen yttrar härom följande:

»Vidkommande slutligen maximiaflöningen, hvilken för banvakt i allmänhet skulle utgöra 600 kronor, men för banvakt i Norrland kunna uppgå till 660 kronor, så har komitéen först och främst icke kunnat ansluta sig till förslaget om ett särskildt dyrortstillägg för den norr-ländska betjeningen. Förslaget har föranledts deraf, att ofvan omförmälda, af Riksdagen anvisade anslagsbelopp, med stöd af inom Riks-dagen gjorda uttalanden, användts till förbättring af de i Norrland stationerade äldre banvakternas vilkor. Steget mellan ett dylikt till-fälligt understöd och ett fastslående i aflöningsreglementet af ett sär-

skildt dyrortstillägg för vissa grupper af betjeningen är emellertid stort. Vinner principen fotfäste, kan den framkalla anspråk på liknande förman ej blott från öfriga grupper af jernvägspersonalen, utan äfven från personalen inom andra statsförvaltningens grenar; och den synes i sjelfva verket så mycket mindre böra komma till tillämpning för jernvägspersonalen, som denna i sina hushållsbiljetter eger en möjlighet att åtminstone i någon mån förskaffa sig billigare födoämnen, hvilken ej förefinnes för personalen inom andra verk. Komitén, som alltså icke kan tillstyrka det ifrågakända dyrortstillägget, har deremot biträdt styrelsens förslag om maximiarfvodets belopp. Då förmånen af fri vedbrand enligt komiténs förslag skulle upphöra, blir visserligen den löneförbättring, som genom den nya löneklassen skulle beredas banvakterna, mindre afsevärd, om ens någon; men i fråga om banvakternas lönevilkor, sådana de af komitén föreslagits, gäller detsamma, som nyss sades om stationskarlarnes, eller att de måste anses skäliga, särskildt i jmförelse med hvad som består vederlikar inom den privata jernvägsindustrien eller näringslivet i öfrigt.»

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer utskottet,

V) att Riksdagen må godkänna följande bestämmelse:

Arfvoden efter klass utgå med följande årliga belopp:

för 1:a klassen med	kr. 3,000: —
» 2:a » »	» 2,700: —
» 3:e » »	» 2,400: —
» 4:e » »	» 2,100: —
» 5:e » »	» 1,800: —
» 6:e » »	» 1,500: —
» 7:e » »	» 1,200: —
» 8:e » »	» 1,080: —
» 9:e » »	» 960: —
» 10:e » »	» 900: —
» 11:e » »	» 840: —
» 12:e » »	» 780: —
» 13:e » »	» 720: —
» 14:e » »	» 660: —
» 15:e » »	» 600: —
» 16:e » »	» 540: —
» 17:e » »	» 480: —
» 18:e » »	» 420: —

och

VI) att Riksdagen likaledes må godkänna nedan nämnda bestämmelser:

1:o. Arfvoden efter klass åtnjutas af nedannämnde tjänstemän och betjente enligt följande reglering:

	Lägsta arfvode.		Högsta arfvode.		
	Klass.	Kr.	Klass.	Kr.	
A) inom styrelsen.					
a) <i>tjänstemän.</i>					
bokhållare	3	2,400	1	3,000	
ritare	4	2,100	2	2,700	
manlig kontorsskrifvare	8	1,080	3	2,400	
qvinlig d:o	10	900	6	1,500	
b) <i>betjente.</i>					
manligt kontorsbiträde	15	600	7	1,200	} Åtnjuter vaktmästare fri bostad, skall lönen minskas med 150 kronor.
vaktmästare	12	780	10	900	
qvinligt kontorsbiträde	16	540	11	840	
kontorsvakt	17	480	15	600	
B) vid distrikten.					
a) <i>tjänstemän.</i>					
underingeniör och ritare	} 5	1,800	3	2,400	
stationsinspektör å 4:de kl. station					
bokhållare	} 6	1,500	3	2,400	
telegrafist					
förste stationsskrifvare					
stationsinspektör å 5:e kl. station	6	1,500	4	2,100	
manlig kontorsskrifvare	} 8	1,080	4	2,100	
stationsskrifvare å 1:a, 2:dra eller 3:dje kl. station					
stationsskrifvare å annan station					
qvinlig kontorsskrifvare	11	840	8	1,080	
b) <i>betjente.</i>					
lokomotivmästare	} 7	1,200	3	2,400	
vagnmästare					
lokomotivförare	9	960	5	1,800	

	Lägsta arfvode.		Högsta arfvode.		
	Klass.	Kr.	Klass.	Kr.	
öfverbanmästare	10	900	5	1,800	
öfverkonduktör och konduktör	11	840	6	1,500	
stationsmästare å 6:te kl. station ...	9	960	7	1,200	
trädgårdsmästare.....	11	840	7	1,200	Stationskarlsförman, hvilken tjänstgör såsom vaxel- eller magasin- förman vid större station, kan erhålla ett tilläggsarfvode efter 60 å 180 kronor för år.
maskinist					
materialvakt.....					
vagnförman	11	840	8	1,080	
banmästare	12	780	8	1,080	
eldare	13	720	8	1,080	
manligt kontorsbiträde	15	600	8	1,080	
stationsmästare å 7:de kl. station ...	12	780	9	960	
packmästare	13	720	9	960	
stationskarlsförman	14	660	9	960	
portvakt vid 1:a klassen station eller vid verkstad.....					
vaktmästare	15	600	11	840	
qvinligt kontorsbiträde	16	540	11	840	
vagnsmörjare	16	540	12	780	
portvakt.....	16	540	13	720	
lokomotivputsare.....					
vagnputsare					
pumpare					
kolvakt	17	480	14	660	Stationskarl, hvilken tjänstgör såsom signalkarl, vaxelkarl eller magasin- karl vid större station, kan erhålla ett tilläggsarfvode efter högst 60 kronor för år.
stationskarl					
banvakt	17	480	15	600	Banvakt, hvilken tjänstgör såsom vakt vid rörlig bro, kan under seglotionstiden erhålla ett tilläggsarfvode efter 60 å 120 kronor för år.
kontorsvakt					
notisbärare.....	18	420	16	540	

Anm. Om tilläggsarfvode enligt denna punkt gäller hvad i punkt IV för der omnämndt tilläggsarfvode är stadgadt.

2:o. Då Kongl. Maj:t finner sådant lämpligt, må kontorskrifvare aflönas efter beting på det sätt, att han erhåller betalning i den mån han verkställer arbete, hvarå styrelsen utsatt visst pris. Så aflönad kontorskrifvare skall för utförandet af sådana arbeten, hvilka icke lämpligen kunna på nämnda sätt godtgöras, erhålla betalning för timme enligt pris, som styrelsen fastställer.

d) Ålderstillägg.

Kongl. prop. punkt VII.

Mot de i detta ämne föreslagna stadganden har utskottet icke något att erinra. Som utskottet emellertid kommer att föreslå, att hyresbidraget skall för hela distriktspersonalen utgöra 20 procent af arfvodet, oafsedt den ort, hvarest personalen är stationerad, erfordrar sista punkten i första stycket af mom. 3:o en omredigering. Denna punkt lyder sålunda: »Är med någondera befattningen i stället för hyresbidrag förenad förmånen af fri bostad, skall denna, allt efter orten, beräknas till femton eller tjugo procent af arfvodet, på sätt i punkt X sägs.» Med hänsyn till utskottets förslag i fråga om inqvarteringsprocentens storlek föreslår utskottet, att punkten affattas på följande sätt: »Är med någondera befattningen i stället för hyresbidrag förenad förmånen af fri bostad, skall dennas värde beräknas på samma sätt som hyresbidraget, enligt punkt X.»

Utskottet hemställer fördenskull,

VII) att Riksdagen må för sin del godkänna nedan nämnda bestämmelser:

1:o. Såsom allmänna vilkor för erhållande af ålderstillägg enligt punkt IV gäller: att tjänsteman under mera än fyra femtedelar af den tjenstetid, som erfordras för att vinna rätt till ålderstillägget, bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan statens tjänst, dock att härvid ej må honom till last räknas den tid, han kan hafva åtnjutit semester eller tjenstledighet utan arfvodesafdrag; att hans tjenstgöring under denna tid varit af beskaffenhet att kunna väl vitsordas; samt att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af

kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd.

2:o. Tjensteman, som från en befattning, med hvilken förmånen af ålderstillägg är förenad, förflyttas till annan dylik befattning med samma eller lägre arfvode, eger i fråga om rätt till ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han innehaft den förra befattningen.

3:o. Förflyttas tjänsteman från en befattning vid distrikten, med hvilken förmånen af ålderstillägg är förenad, till annan dylik befattning med högre arfvode, men har hans aflöning i den förra befattningen, hyresbidrag jemlikt punkt X här nedan deri inräknadt, på grund af intjenadt ålderstillägg redan uppgått till högre belopp än arvodet jemte hyresbidraget i den nya befattningen, eger han såsom personligt tillägg till lönen uppbära skilnaden, intill dess hans aflöning i den nya befattningen stigit till samma belopp. Är med någondera befattningen i stället för hyresbidrag förenad förmånen af fri bostad, skall dennas värde beräknas på samma sätt som hyresbidraget enligt punkt X.

Dylikt personligt lönetillägg må i motsvarande fall jemväl utgå till distriktstjänsteman, som befordras till befattning inom styrelsen, äfvensom till tjänsteman inom styrelsen, som befordras till annan befattning derstädes, dock att ersättning för hyresbidrag eller fri bostad ej må beräknas.

4:o. Förflyttas tjänsteman från befattning med arfvode efter klass till befattning med fast arfvode, men har hans aflöning i den förra befattningen redan uppgått till högre belopp än aflöningen i den nya befattningen, eger han åtnjuta sådant personligt lönetillägg, hvarom i mom. 3:o sägs; och gäller dervid i fråga om hyresbidrag och fri bostad hvad i nämnda mom. stadgas.

e) Arfvodesafdrag vid tjänstledighet.

Kongl. prop. punkt VIII.

Utskottet har redan under a) här ofvan yttrat sig angående en del af de i denna punkt föreslagna bestämmelser och inskränker sig därför nu till att hänvisa till samma yttrande och till redogörelsen i den kongl.

propositionen för komiténs framställning (s. 88—89) och departementschefens uttalande (s. 114—115).

Utskottet, som icke har något att erinra mot de föreslagna stadgandena, hemställer,

VIII) att Riksdagen må godkänna följande bestämmelser:

1:o. Tjensteman inom *styrelsen* får med det undantag, hvarom i mom. 6 sägs, uppbära tjänstgöringspenningar endast för den tid, han verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester.

Hindras han af sjukdom att sin tjänst förrätta, eger han uppbära hela lönen. Undfår han ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan han förpligtas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest prövas skäligt.

2:o. Tjensteman vid *distrikten* får med det undantag, hvarom i mom. 6 sägs, uppbära tjänstgöringspenningar endast för den tid, han verkligen tjänstgjort eller varit tjänstledig under förhållanden, som enligt mom. 3 berättiga till fullt arfvode åtnjutande.

3:o. Fullt arfvode må till distriktstjensteman, som åtnjuter tjänstledighet för enskilda angelägenheter, utgå för en tid af högst trettio dagar under loppet af ett och samma kalenderår; skolande likväl vid bestämmandet af denna tid icke medräknas den tid, han efter styrelsens medgifvande använt för att utom sin tjänstgöringsort på egen bekostnad göra iakttagelser i sitt yrke, eller den tid, som åtgått för fullgörande af de skyldigheter, hvilka ålegat honom såsom fullmäktig eller revisor vid statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, eller de söndagar, han reglementsenligt varit befriad från tjänstgöring för att bevista gudstjänst.

Åtnjuter han ledighet för sjukdom eller svag helsas vårdande, må fullt arfvode till honom utgå för en tid af högst sextio dagar under ett och samma kalenderår.

Om han åtnjutit ledighet för så väl enskilda angelägenheter som för sjukdom eller svag helsas vårdande, må dock sammanlagda antalet dagar, för hvilka han under nämnda förhållanden eger uppbära fullt arfvode, icke öfverstiga sextio.

4:o. Undfår distriktstjensteman tjänstledighet för enskilda angelägenheter utöfver den i mom. 3 omförmälda tid af trettio dagar, eller för svag helsas vårdande utöfver den i samma mom. först omförmälda tid af sextio dagar eller för särskilda uppdrag, kan han förpligtas att utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt. Har han för sjukdom åtnjutit tjänstledighet under sextio dagar utöfver den tid af sextio dagar, hvarom i mom. 3 först sägs, må han likaledes kunna förpligtas att utom tjänstgöringspenningarne afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt.

5:o. Betjent, som erhåller tjänstledighet, vare i fråga om arfvodesafdrag i allmänhet likställd med distriktstjensteman, dock att under loppet af ett och samma år fullt arvode må utgå vid ledighet för enskilda angelägenheter endast under högst femton och vid ledighet för sjukdom eller svag helsas vårdande under högst fyratiofem dagar, samt att, då ledighet åtnjutits för såväl enskilda angelägenheter som för sjukdom eller svag helsas vårdande, sammanlagda antalet dagar, för hvilka betjent eger uppbära dylikt arvode, icke må öfverstiga fyratiofem.

6:o. Är tjensteman eller betjent sjuk i följd af kroppsskada, ådragen i tjensteutöfning, må arvodet till honom utgå under högst sex månader ofkortadt samt efter denna tid med belopp, som för tjensteman af Kongl. Maj:t och för betjent af styrelsen bestämmes.

f) Begravningshjälp.

Kongl. prop. punkt IX.

Enligt § 10 i gällande aflöningsreglemente eger jernvägsstyrelsen att såsom begravningshjälp tilldela sterbhuset efter affiden tjensteman, betjent eller arbetare ett belopp, motsvarande en månads aflöning, sådan denna genom arfvodesstat eller aftal är vederbörligen bestämd. I denna förmån har Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med komitén, föreslagit den inskränkning, att sådan hjälp endast skulle tilldelas sterbhus efter tjensteman eller betjent, som affidit till följd af olyckshändelse under tjensteutöfning. Herr *Pegelow* har emellertid i sin motion hemställt, att begravningshjälp måtte utgå till affiden tjenstemans eller be-

tjents sterbhus, oberoende af dödsorsaken. Men då, på sätt komitéén anmärkt, ifrågavarande förmån nästan öfverallt annorstädes inom statsförvaltningen afskaffats, har utskottet icke funnit anledning att i detta afseende tillstyrka någon ändring i förslaget.

Utskottet hemställer alltså,

IX) att Riksdagen må godkänna följande bestämmelse:

Afider tjänsteman eller betjent i följd af olyckshändelse under tjensteutöfning, må ett belopp, motsvarande en månads aflöning, såsom begrafningshjelp tilldelas sterbhuset.

g) Inqvartering.

Kongl. prop. punkt X.

Sedan Riksdagens år 1876 församlade revisorer fästat uppmärksamheten på önskvärdheten af att bestämdare föreskrifter lemnades angående jernvägspersonalens förseende med inqvarteringsersättningar eller bostäder, anhöll 1877 års Riksdag, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, om och till hvilken utsträckning tjenstebefattningar vid statens jernvägstrafik borde vara med fördelen af fri bostad, vare sig i statens egna eller förhyrda lokaler, förenade, samt derefter såväl i berörda hänseende som i de med denna fråga sammanhängande öfriga omständigheter meddela de föreskrifter, Kongl. Maj:t kunde finna vara för ändamålet tjenliga. Genom bref den 23 december 1880 meddelade Kongl. Maj:t i anledning häraf, med upphäfvande af § 11 i gällande aflöningsreglemente, särskilda bestämmelser uti ifrågavarande afseende. De viktigaste af dessa bestämmelser voro följande.

Fri bostad, vare sig uti styrelsen för statens jernvägstrafik tillhörig eller uti någon i närheten af Stockholms centralstation belägen, för ändamålet förhyrd lägenhet skulle tillkomma styrelsens chef samt öfverdirektörerna.

Enahanda förmån af fri bostad uti jernvägens egna eller i närheten deraf belägna, för ändamålet förhyrda lägenheter skulle ock, der styrelsen funne sådant vara för jernvägstrafiken nödvändigt eller fördelaktigt, tillkomma vaktmästare i styrelsen samt följande tjänstemän och betjente vid distrikten, nemligen: afdelningsföreståndare och hans

assistent; baningeniör; maskiningeniör; stationsinspektor; telegrafinspektor; verkmästare; stationsskrifvare; öfverbanmästare; lokomotivförareförmän; vagnmästare; stationsmästare; vaktmästare; banmästare; lokomotivförare; vagnförmän; öfverkonduktör; konduktör; packmästare samt betjente af lägre grad än de nämnda.

Med fri bostad skulle vara förenad förmånen af fri vedbrand.

Embets- och tjänstemän samt betjente vid distrikten, hvilka ej åtnjöte fri bostad, skulle ega uppbära inqvarteringsersättning, utgörande 20 % af årliga arfvodet, tjänstgöringspenningar deri inbegripna, för dem, som vore stationerade i Stockholm, Göteborg och Malmö, och 15 % för dem, som vore annorstädes stationerade; dock att lokomotivförare, eldare, smörjare, konduktörer och packmästare egde bekomma 20 %, oberoende af de orter, der de vore tidtals kommenderade och hade sin bostad.

I fråga om inqvarteringsförmånen hade komitén föreslagit högst betydliga inskränkningar (kongl. prop. sidd. 90—95), i det att den förordade följande hufvudsakliga bestämmelser:

»1:o. Förmånen af fri bostad uti jernvägens egna eller i närheten af tjänstgöringsplatsen belägna, för ändamålet förhyrda lägenheter må, der styrelsen finner sådant vara för jernvägstrafiken behöfligt, tillkomma följande tjänstemän och betjente vid distrikten, nemligen: distriktschef, trafikinspektor, byråassistent, stationsinspektor, underinspektor, stationsmästare, banmästare, banvakt, portvakt vid 1:sta klassens station eller verkstad och maskinist, som sköter värmeledning eller central belysning, äfvensom, der tjänstens kraf eller lokala förhållanden sådant oundgängligen fordra, nu ej nämnd tjänsteman eller betjent, utöfvande den egentliga stationstjensten.

5:o. Tjänstemän och betjente vid distrikten, hvilka ej åtnjuta fri bostad, ega uppbära hyresbidrag, utgörande tjugo procent af arfvodet (fast arfvode jemte ålderstillägg eller ock arfvode efter klass) för dem, som äro stationerade i Stockholm, Göteborg, Malmö eller Östersund, och femton procent för dem, som äro annorstädes stationerade. Hyresbidraget anses tillhöra lönen.

6:o. Styrelsen vare berättigad att i jernvägens egna hus, om tillgång dertill finnes, upplåta hyresfri bostad åt andra tjänstemän och betjente vid distrikten än de i mom. 1:o omförmälda, men ej må lägenheter för ändamålet förhyras. Den, som sålunda fått sig hyresfri bostad upplåten, uppbär under tiden ej hyresbidrag.»

Fri vedbrand skulle enligt komiténs förslag icke vidare åtfölja förmånen af fri bostad.

I sitt utlåtande den 30 januari 1896 öfver komiténs förslag motsatte sig jernvägsstyrelsen en så väsentlig inskränkning uti ifrågavarande förmån som den, komitén förordat, och fasthöll vid sitt eget förslag af år 1892 (jfr kongl. prop. sidd. 104—108), med iakttagande i vederbörliga fall af förändrade benämningar på tjensteinnehafvare. Styrelsen hade deri hemställt: *att* fri bostad skulle tillkomma *dels* generaldirektören samt öfverdirektör i styrelsen, *dels ock*, der styrelsen funne sådant vara för jernvägstrafiken nödvändigt eller fördelaktigt, följande tjänstemän vid distrikten, nemligen: bandirektör, baningeniör, maskindirektör, maskiningeniör af 1:sta och 2:dra graden, verkmästare, trafikdirektör, andre trafikdirektör, byråsekreterare, som tillika vore tågdirigent, stationsinspektör, underinspektör, expeditionsföreståndare, förste stationsskrifvare äfvensom vaktmästare hos styrelsen samt, enligt de närmare bestämmelser, styrelsen utfärdade, betjente vid distrikten; *att* med fri bostad skulle vara förenad förmånen af fri vedbrand enligt stat, som af styrelsen uppgjordes; *samt att* tjänstemän och betjente vid distrikten, hvilka ej åtnjöte fri bostad, skulle ega att uppbära inqvarteringsersättning med 20 procent af årliga arfvodet, tjenstgöringspenningar deri inbegripna.

Departementschefen har i förevarande ämne yttrat, bland annat (kongl. prop. sidd. 115—122), att styrelsen syntes hafva anført omständigheter, som kunde väcka tveksamhet, huruvida fullgiltig anledning verkligen förefunnes att gå så långt i inskränkning af denna förmån, som komitén föreslagit. Styrelsens anmärkning, att den liniepersonalen tillkommande förmånen af *fri inqvartering in natura* alltifrån början ingått såsom en så vigtig faktor vid bestämmandet af denna personals — eller åtminstone stora grupper deraf — totalaflöning, att dess allmänna indragning och ersättande med allenast hyresbidrag skulle, om ej afsevärda höjningar i de kontanta arfvodena samtidigt vidtoges, medföra en opåkallad minskning i löneförmånerna, syntes icke kunna fränkännas en viss betydelse; och ännu mera vikt syntes böra tillmätas hvad styrelsen, under åberopande af erfarenheten just vid jernvägsstaten, anført om naturinqvarteringsens *lämplighet* såsom aflöningsform för lägre betjening af det slag, hvarom här vore fråga. Det vore denna, så att säga, sociala sida af frågan, som komitén kanske icke nog uppmärksammat, men hvilken obestriddligen förtjenade beaktande. Den allmänna sträfvan hos stora arbetsgifvare att tillhandahålla sin arbetspersonal bostadslägenheter, hvarom styrelsen erinrat — denna sträfvan i riktning

att åt arbetarne bereda egna hem — torde hafva sin grund i den erfarenhet, man gjort, att vidtagandet af en dylik åtgärd ej endast innebure beredandet af en afsevärd ekonomisk förmån åt arbetarne, utan äfven bidroge till att höja deras sedliga nivå och ingifva hos dem känslan af mera samhörighet med den institution, för hvars räkning de använde sina arbetskrafter. Och det kunde ju då ifrågasättas, om icke äfven för jernvägsförvaltningen, som vore en mycket stor arbetsgifvare, denna synpunkt vore så pass vigtig, att hänsynen till den ekonomiska vinsten af en väsentligare begränsning i nu utgående inqvarteringsförmån derför borde vika. Man torde icke heller vid frågans bedömande kunna underlåta att taga hänsyn till den omständigheten, att staten redan för en lång följd af år anskaffat bostäder åt personalen, dels direkt genom byggande för egen räkning och dels indirekt genom jernvägens enke- och pupillkassa såsom mellanhand. Vid dylikt förhållande torde en genomgripande förändring, sådan den komitéen principiellt föreslagit, icke — i allt fall icke på länge — kunna med verklig ekonomisk fördel för statsbanorna genomföras i någon mera afsevärd utsträckning. Äfven detta förhållande kunde väcka tvekan, huruvida skäl förefunnes att i princip besluta en förändring, som i verkligheten icke skulle kunna konsekvent föras igenom, utan hufvudsakligen resultera deri, att befattningshafvare, som vore placerade å platser, der jernvägen nu af annan än enke- och pupillkassan förhyrde bostadslägenheter, skulle komma i sämre ekonomisk ställning än deras vederlikar å sådana platser, der jernvägen egde eller af nämnda kassa förhyrde lägenheterna. Och slutligen ville departementschefen icke förneka, att de lokala förhållandena kunde vara sådana, att jemväl andra befattningshafvare än de af komitéen angifna grupperna kunde för tjenstens behöriga skötande vara i verkligt behof af att genom jernvägsförvaltningens försorg erhålla bostäder, belägna i jernvägens omedelbara närhet. — Om således komiténs regleringsförslag i denna del icke torde böra i hela sin utsträckning genomföras, följde dock deraf ingalunda, att de nuvarande bestämmelserna borde bibehållas oförändrade eller med den af jernvägsstyrelsen ifrågasatta formuleringen. Den inskränkning, som torde vara erforderlig uti ifrågavarande förmån, syntes deremot kunna åstadkommas genom en partiel revision af de utaf Kongl. Maj:t genom brefvet den 23 december 1880 meddelade föreskrifterna, hufvudsakligen sålunda, att från möjligheten att erhålla fri inqvartering in natura enligt den allmänna regeln uteslötes sådana grupper af personal, som erfarenheten visat näppeligen vara deraf i behof, och att i sammanhang dermed stadgades, att förhyrning af bostadslägenheter åt personalen icke

finge af jernvägsförvaltningen verkställas utan Kongl. Maj:ts särskilda medgifvande.

I enlighet med departementschefens hemställan blef bestämmelsen om *naturainquarteringen* i den kongl. propositionen affattad så, att förmanen af fri bostad uti jernvägens egna eller i närheten af tienstgöringsplatsen belägna, för ändamålet förhyrda lägenheter skulle, der styrelsen funne sådant vara för jernvägstrafiken behöfligt, tillkomma följande tjenstemän och betjente vid distrikten, nemligen: distrikschef, ban- och maskindirektör, trafikinspektör, ban- och maskiningeniör, byrå-assistent, maskininspektör, stationsinspektör, underinspektör, expeditionsföreståndare för biljettexpedition, förste stationsskrifvare å station af andra eller tredje klass, lokomotivmästare, stationsmästare, maskinist, materialvakt, vagnförman, banmästare och vaktmästare äfvensom betjente af lägre grad än vid banafdelningen: banmästare, vid maskinafdelningen: eldare och vid trafikafdelningen: kontorsbiträde; att förhyrning af bostäder dock icke finge ega rum utan Kongl. Maj:ts särskilda medgifvande; samt att, der lokala förhållanden gjorde sådant nödigt eller lämpligt, fri bostad i jernvägens egna hus skulle tillkomma jemväl nu ej nämnde tjenstemän eller betjente vid distrikten.

Herr *Pegelow* har nu föreslagit den ändring i dessa föreskrifter, att fri bostad skulle tillkomma äfven öfverdirektör (motion n:o 148 i Andra Kammaren). Då emellertid såväl komitén som Kongl. Maj:t (kongl. prop. sidd. 93 o. 117) efter noggrann pröfning af de å frågan inverkan förhållanden ansett tillräckliga skäl numera ej föreligga för bostadsförmanens bibehållande för styrelsens ledamöter, samt utskottet icke haft något att häremot erinra, finner utskottet sig böra afstyrka bifall till motionärens omförmälda förslag.

Mot uttryckssättet uti ifrågavarande punkt af den kongl. propositionen har herr *Hedin* anmärkt (motionen n:o 154 i Andra Kammaren), att då det deri heter, att fri bostad beviljas åt, bland andra, »betjente af lägre grad än vid banafdelningen: banmästare, vid maskinafdelningen: eldare, vid trafikafdelningen: kontorsbiträde», denna föreskrift torde vara föga begriplig för dem, som ej kände den rangrulla för jernvägstrafikens betjente, som här syntes vara förutsatt, alldenstund ej några *andra* medelst offentliga handlingar kända påbud funnes, som stadgade om ordningsföljden af högre och lägre grader inom statsjernvägarnes betjente-corps. Skulle ej heller någon speciel sådan rang- eller gradordning finnas, då vore föreskriftens tillämpning uppenbarligen öfverlemnad åt jernvägsstyrelsens helt och hållet obundna godtycke.

Enligt utskottets mening kan dock någon otydlighet i anmärkta

hänseende icke med fog läggas punkten till last. Den lägre grad, hvarom derstädes talas, afser påtagligen ej något slags rang, utan den grad, som angifves af ordningsföljden i aflöningsstaten (jempf. kongl. prop. sid 118—119), och utskottet anser på grund häraf bestämmelsen icke lemna rum för någon godtycklig tillämpning.

Beträffande härefter den *fria vedbranden* hade komitén anfört, att nästan öfverallt annorstädes inom statsförvaltningen, der fri bostad in natura förekomme såsom löneförmån, den fria vedbranden numera vore indragen. Att under sådana förhållanden låta löneförmånen kvarstå för jernvägsförvaltningen ansåge komitén icke böra ifrågakomma, helst komitén förestälde sig, att vederbörande, derest förmånen borttoges, skulle låta sig angeläget vara att genom tillhandahållande för billigt pris af kasserade syllar och medgifvande af lättnader i transporterna och vid anskaffandet m. m. bereda den utefter jernvägslinierna boende personal, för hvilken svårighet att erhålla bränsle kunde anses förefinnas, tillfälle att utan för dryga kostnader förskaffa sig sådant. Detta förslag blef inom komitén antaget med 6 röster mot 5. På de i minoritetens reservation anförda skäl (kongl. prop. sid. 121—122) har emellertid i det kongl. förslaget intagits bestämmelse derom, att fri vedbrand tillkommer en hvar, som erhåller fri bostad, hvilket stadgande utskottet tillstyrker.

Hvad slutligen angår frågan om den *inquarteringsprocent* (hyresbidrag), som skulle tillkomma de tjänstemän och betjente vid distrikten, hvilka icke åtnjöte fri bostad, har departementschefen anfört, att det syntes först och främst vara af komitén tydligt ådagalagdt, att ingen som helst anledning längre förefunnes att tillerkänna den relativt väl aflönade tågpersonalen högre dylik procent än den öfriga personalen. Icke heller syntes skäl vara för handen att, på sätt styrelsen ifrågasatt, för personalen i dess helhet höja procenten, utan anslöte sig departementschefen till det af komitén framställda förslaget, att den högre procenten måtte utgå, förutom såsom nu till den i Stockholm, Göteborg och Malmö stationerade personalen, jemväl till personalen i den norra distriktsförvaltningens hufvudort, Östersund.

I sin oftanämnda motion har herr *Pegelow* föreslagit, att i moment 3:o af förevarande punkt måtte stadgas, att lokomotivförare, eldare och vagnsmörjare samt konduktörer och packmästare (alltså tågpersonalen), hvilka ej åtnjöte fri bostad, skulle ega att uppbära hyresbidrag, utgörande 20 procent af arfvodet, oberoende af den ort, der de vore bosatta.

Härjemte har herr *H. P. P. Tamm* (i motion n:o 47 inom Första

Kammaren) hemställt, att Riksdagen ville för sin del besluta, att det i nyssnämnda moment föreslagna stadgande skulle erhålla följande förändrade lydelse: »Tjenstemän och betjente vid distrikten, hvilka ej åtnjuta fri bostad, ega uppbära hyresbidrag, utgörande tjugo procent af arfvodet (fast arfvode jemte ålderstillägg eller ock arfvode efter klass). Hyresbidraget anses tillhöra lönen.»

Då förmånen af fri bostad med vedbrand torde vara af större värde än erhållande af hyresbidraget, samt, på sätt styrelsen i sitt förslag af år 1892 framhållit, dels hyrorna för bostadslägenheter inom några stationssamhällen och mindre städer äro lika höga som inom de städer, der distriktens hufvudstationer äro belägna, dels den föreslagna förhöjningen till 20 procent för all liniepersonal hufvudsakligen skulle komma den lägre aflönade personalen till godo, har utskottet ansett förhöjningen innebära en utjemning i aflöningsförmånerna, helst det står i Kongl. Maj:ts magt att å orter, der bostäder äro synnerligen dyra, tilldela personalen arfvode efter högre klass än den för vederbörande tjänsteman eller betjent angifna lägsta arfvodesklass. Utskottet har derfor för sin del biträdt herr Tamms förslag.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa,

X) att Riksdagen må för sin del godkänna följande bestämmelser:

1:o. Förmånen af fri bostad uti jernvägens egna eller i närheten af tjänstgöringsplatsen belägna, för ändamålet förhyrda lägenheter må, der styrelsen finner sådant vara för jernvägstrafiken behöfligt, tillkomma följande tjänstemän och betjente vid distrikten, nemligen: distriktschef, ban- och maskindirektör, trafikinspektör, ban- och maskiningeniör, byråassistent, maskininspektör, stationsinspektör, underinspektör, expeditionsföreståndare för biljettexpedition, förste stationsskrifvare å station af andra eller tredje klass, lokomotivmästare, stationsmästare, maskinist, materialvakt, vagnförman, banmästare och vaktmästare äfvensom betjente af lägre grad än: vid banafdelningen banmästare, vid maskinafdelningen eldare och vid trafikafdelningen kontorsbiträde; dock att förhyrning af bostäder icke må ega rum utan Kongl. Maj:ts särskilda medgifvande.

Der lokala förhållanden göra sådant nödigt eller lämpligt, må fri bostad i jernvägens egna hus tillkomma jemväl nu ej nämnde tjänstemän eller betjente vid distrikten.

2:o. Med fri bostad är förenad förmånen af fri vedbrand enligt stat, som af styrelsen fastställles.

3:o. Tjenstemän och betjente vid distrikten, hvilka ej åtnjuta fri bostad, ega uppbära hyresbidrag, utgörande tjugo procent af arfvodet (fast arfvode jemte ålderstillägg eller ock arfvode efter klass). Hyresbidraget anses tillhöra lönen.

b) Felräknings- och milpenningar, anmärkningsprovision samt premier.

Kongl. prop. punkt XI.

Gällande aflöningsreglemente föreskrifver, att *felräkningspenningar* tillkomma *styrelsens hufvudkassör* med 750 kronor om året, *styrelsens uppbörds-kassör* med 25 öre för hvarje fullt tusental kronor af den uppbörd, som under hvarje år blifvit från stationerna inremitterad till uppbörds-kassan, samt *distriktskassör* med 40 öre för hvarje fullt tusental kronor, som utgått till bestridande af kontanta likvider för samtliga afdelningarnas vid distriktet räkning, allt i den ordning, styrelsen på grund af godkända kassaräkningar närmare bestämmer. Reglementet stadgar vidare, att *trafik- och telegrafstationernas uppbördspersonal* eger att uppbära provision med $\frac{3}{10}$ procent af redovisade trafik- eller telegraminkomster till fördelning mellan nämnda personal af afsändnings- och mottagningsstationerna, enligt grunder, som styrelsen eger att bestämma. Såsom komitén anmärkt, är emellertid denna provision till sin art i sjelfva verket felräkningspenningar, med hvilken benämning den numera äfven officiellt betecknas.

I dessa stadganden föreslår nu Kongl. Maj:t, i enlighet med komiténs förslag, genomgripande ändringar. Komitén har (kongl. prop. sid. 95—96), med anförande af exempel, uppvisat, hvad som för öfrigt ligger i sakens natur, eller att felräkningspenningarnes bestämmande till viss procent af uppburna eller utgifna belopp icke är lämpligt i följd af den tendens att stiga i större proportion än hvad motsvarade det ökade arbetet, som inkomsten i fråga derigenom erhåller. Den kongl. propositionen har därför fixerat ifrågavarande förmån till visst belopp såväl för distriktskassörer (500 kronor) och underkassörer vid banafdelningen (högst 300 kronor för hvarje bansektion) som för hufvudkassören (1,000 kronor) samt i fråga om trafik- och telegrafstationernas uppbördspersonal upptagit en bestämmelse derom, att beloppet ej får för någon öfverstiga 1,000 kronor för år.

Herr *Hedin* har i sin motion n:o 154 andragit, att, enligt hvad han erfarit, sistnämnda bestämmelse vore föremål för olika uppfattningar, enär uttrycket »ej må för någon öfverstiga» möjligen kunde uttydas såsom »för någon *tjensteman*», hvadan det torde böra rättas till »ej må för någon *expedition* öfverstiga». Denna anmärkning synes bero på en missuppfattning. Förhållandet är nemligen, att uttrycket »ej må för någon öfverstiga» just åsyftar »någon *tjensteman*». Enligt utskottets åsigt framgår detta otvetydigt af sjelfva föreskriften, och är uttryckligen utsagdt af komitén (jfr. kongl. prop. sid. 96), som framhållit, att endast några få tjänstemän, förnämligast föreståndarne för de stora expeditionerna vid hufvudstationerna, skulle kunna nå gränsen 1,000 kronor, i det att felräkningspenningarne för det stora flertalet uppginge till högst obetydliga belopp. Skulle beloppet inskränkas till högst 1,000 kronor per expedition, komme det att för de stora expeditionerna blifva alldeles för ringa med hänsyn till den ansenliga uppbörd, som dit ingår, och antalet af den personal, bland hvilken beloppet skall fördelas.

Förmånen af *anmärkningsprovision* har i förslaget utsträckts jemväl till tjänstemännen vid revisionskontoret, hvarjemte provisionen föreslagits till 15 procent, eller samma siffra, som allmänt gäller inom statsförvaltningen.

Milpenningar tillkomma, enligt gällande aföningsreglemente, tågpersonalen i förhållande till det antal mil, hvarje till nämnda personal hörande betjent under tjenstgöring å tåg tillryggalagt, samt efter de grunder, styrelsen fastställer. Till följd af denna bestämmelse har styrelsen tid efter annan utfärdat cirkulär rörande sättet för milpenningars beräkning för de olika tjänstekategorier, som äro i åtnjutande deraf, nemligen lokomotivförare, eldare, vagnsmörjare, konduktörer och packmästare. Komitén har i sitt betänkande (sid. 79) fäst uppmärksamheten på att dessa milpenningar, särskildt för maskinpersonalen och i all synnerhet lokomotivförarne, uppgå till jemförelsevis betydande belopp. Under år 1892 hade sålunda medelbeloppet milpenningar utgjort: för lokomotivförare 609 kronor, för eldare 421 kronor, och för vagnsmörjare 307 kronor. Samtidigt hade maximibeloppet för nämnda betjentklasser stigit till resp. 1,010 kronor, 678 kronor och 526 kronor. En revision af sjelfva de grunder, enligt hvilka milpenningarne nu utginge, syntes komitén önskelig, och ansåg komitén, att derest för lokomotivförarne skulle bibehållas ett maximiarfvode af 1,800 kronor, sådana föreskrifter borde meddelas rörande dem tillkommande milpenningar, att dessa icke komme att för någon uppgå till högre belopp än exempel-

vis 500 kronor årligen, äfvensom att de fördelades rättvisare med afseende å olika slag af tåg.

Lika med komitén vill utskottet uttala sig för en revision af de grunder, hvarefter milpenningarne utgå; och anser utskottet för sin del dessa grunder böra bestämmas så, att milpenningarnes ofvan angifna medelbelopp för år 1892 komma att för omnämnda resp. betjente utgöra de högsta belopp, hvartill deras inkomst af ifrågavarande slag må uppgå.

Premier förekomma numera endast i ringa utsträckning, i det att blott vagnsmörjare erhålla dylika för besparad olja och talg. Åt stadgandet derom har dock ansetts böra gifvas den generella affattning, det erhållit, med hänsyn till möjligheten att denna aflöningsform framdeles skulle finnas böra erhålla vidsträcktare tillämpning.

Slutligen fäster utskottet uppmärksamhet derpå, att enligt den kongl. propositionen de närmare bestämmelserna med afseende å såväl felräkningspenningar och anmärkningsprovision som milpenningar och premier skulle utfärdas af Kongl. Maj:t i stället för, såsom nu är fallet, af jernvägsstyrelsen.

Utskottet hemställer,

XI) att Riksdagen må godkänna nedan nämnda bestämmelser:

1:o. *Felräkningspenningar* tillkomma:

- a) *hufvudkassör* med 1,000 kronor om året;
- b) *distriktskassör* med 500 kronor om året;
- c) *tjensteman* vid distrikten, som handhafver *underkassörs-göromål* vid banafdelningen, med högst 300 kronor om året för hvarje bansektion;

d) *trafik- och telegrafstationernas uppbördspersonal* med högst 0,3 procent af redovisade trafik- och telegraminkomster jemte efterkrafvsbelopp till fördelning mellan nämnda personal på afsändnings- och mottagningsstationerna, med iakttagande att beloppet ej må för någon öfverstiga 1,000 kronor för år samt i öfrigt enligt de närmare grunder, Kongl. Maj:t bestämmer.

2:o. *Anmärkningsprovision* tillkommer *tjenstemännen vid revisions- och kontrollkontoren* enligt de närmare grunder, Kongl. Maj:t bestämmer, med högst femton procent å hvarje belopp, som på grund af anmärkning, gjord af sådan tjänsteman, antingen, såsom ej behörigen uppburet, till statens jernvägar in-

flyter eller, såsom för högt debiteradt, till vederbörande återgäldas.

3:o. *Milpenningar* tillkomma *tågpersonalen* i förhållande till den väglängd, en hvar under tjänstgöring å tåg tillryggaglagt, samt enligt de grunder, Kongl. Maj:t fastställer.

4:o. *Premier* må enligt särskilda af Kongl. Maj:t fastställda bestämmelser kunna tilldelas betjente, till följd af hvilkas hushållning med materialier afsevärda besparingar i utgifterna för trafiken åstadkommits.

5:o. Om extra inkomst enligt denna punkt gäller hvad i punkt IV för der omnämndt tilläggsarfvode är stadgadt.

i) **Beklädnad.**

Kongl. prop. punkt XII.

De i den kongl. propositionen upptagne betjente, hvilka skulle erhålla uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning, äro desamma som de, hvilka nu åtnjuta sådan förmån, med iakttagande dock, att telegrambud för närvarande erhålla beklädnad, men blifvit i det kongl. förslaget uteslutne, enär de icke vidare skulle anställas i ordinarie befattning.

I fråga om beklädnadsförmånens reglering hafva komitén, med hvilken förslaget den kongl. propositionen öfverensstämmer, och jernvägsstyrelsen skilda meningar så till vida, att styrelsen anser beklädnad in natura böra tilldelas äfven vagnmästare, vagnförmän och stationsmästare. Komitén har emellertid rörande de två första grupperna anført, att de icke komme i den beröring med allmänheten, att särskild uniform för dem erfordrades; och hvad stationsmästarne beträffade, hade dessa betjente, särskildt i betraktande af de löneförmåner, som enligt regeln af dem uppbures från postverket, ej syntts komitén vara i behof af den löneförbättring, förmånens medgifvande skulle innebära. Ett sådant medgifvande skulle år 1892 hafva kostat staten 16,000 kronor.

Komitén, liksom jernvägsstyrelsen, hade föreslagit vissa grupper af betjente till erhållande af uniformspersedlar in natura, andra till erhållande af beklädnadsersättning. Departementschefen har likväl ansett det böra stå styrelsen öppet att, allt efter som det kunde finnas för staten fördelaktigast, tillhandahålla uniformspersedlarna in natura eller mot ersättning i penningar åt personalen öfverlemua att anskaffa

persedlarna; och har den kongl. propositionen affattats i enlighet med denna åsigt.

Då beklädnadsförmånen utgör en ingalunda oviktig del af personalens aflöning, har utskottet, till ledning vid uppskattandet af de verkliga aflöningsbeloppen, låtit nu gällande beklädnadsreglemente åtfölja detta utlåtande såsom bilaga.

Utskottet hemställer,

XII) att Riksdagen må godkänna följande bestämmelse:

Lokomotivmästare, lokomotivförare, eldare, öfverkonduktör, konduktör, packmästare, kontorsbiträde, portvakt, kontorsvakt och notisbärare äfvensom öfverbanmästare, banmästare, banvakt, vagnsmörjare, stationskarlsförman och stationskarl erhålla uniformspersedlar in natura eller ock beklädnadsersättning till visst årligt belopp, allt enligt reglemente, som af styrelsen fastställles.

j) Läkarevård m. m.

Kongl. prop. punkt XIII.

För tjenstemän och betjente gälla för närvarande följande bestämmelser angående kostnadsfri sjukvård, nemligen att sådan lemnas genom de vid jernvägarne på statens bekostnad anstälde läkare eller vid särskilda sjukdomsfall genom annan af läkaren anvisad person åt de vid distrikten anstälde:

ordinarie tjenstemän och betjente jemte de senares hos dem boende familjemedlemmar samt

extra ordinarie tjenstemän och betjente, som åtnjuta aflöning, äfvensom familjemedlemmar, boende hos aflönade extra ordinarie betjente, hvilka tillika få begagna bostad i statens jernvägar tillhöriga eller för deras räkning förhyrda byggnader.

Härförutom är stadgadt, att af vederbörande läkare föreskrifna medikament äfvensom tillfälliga bad, hvilka läkaren anser nödvändiga till botande af sjuklighet, bekostas af trafikmedlen för alla dem, som åtnjuta kostnadsfri läkarevård.

Då erfarenheten ådagalagt, att ofvanberörda bestämmelser gifvit

anledning till missbruk, delvis föranlett af missförstånd, hade redan jernvägsstyrelsen i sitt år 1892 afgifna förslag till nytt aflöningsreglemente tillstyrkt åtskilliga förändringar i liniepersonalens rätt till kostnadsfri läkarevård samt fria medikament och bad, hvilka förändringar hufvudsakligen gingo i den riktning, att nämnda förmån skulle något inskränkas (jfr kongl. prop. sid. 99). Komitén gick dock ännu längre än styrelsen och ansåg, att kostnadsfri läkarevård endast borde lemnas genom de vid jernvägen anstälde läkare, således ej genom särskilda specialister, fältskärer, barnmorskor och dylikt, samt att fria medikament och tillfälliga bad icke borde tillkomma andra än tjänstemän, hvilka i tjänstgöring vid jernvägen ådragit sig sjukdom eller lidit kroppsskada, och betjente, som åtnjöte kostnadsfri läkarevård, alltså i inga fall familjemedlemmar. Häremot anförde jernvägsstyrelsen (kongl. prop. sid. 112) dels, i fråga om inskränkingen i rätten att anlita annan än ordinarie jernvägsläkare, att en sådan inskränking numera, då allt flera läkare utbildade sig till specialister, lätt skulle kunna få till följd, att just de svåraste sjukdomsfallen bland personalen ej erhöles den behandling, som vore den lämpligaste för deras botande, dels ock, beträffande fria medikament åt betjeningens familjemedlemmar, att borttagandet af denna häfdvunna förmån syntes så mycket mindre böra förekomma, som den fria läkarevården för en personal i den ekonomiska ställning, hvori största delen af statsbanepersonalen befunne sig, egde föga värde, om den icke åtföljdes af rätt till kostnadsfri medicin. Såväl styrelsen som komitén ansåg, att den fria läkarevården ej borde utsträckas till andra familjemedlemmar än hustrur och barn.

Departementschefen, som (kongl. prop. sid. 114) förklarar sig finna komiténs förslag angående den kostnadsfria sjukvården i allmänhet kunna godkännas, har dock ansett någon modifikation af detsamma böra ske, särskildt i syfte att undantagsvis bereda möjlighet till specialisters anlåtande.

Det kongl. förslaget uppställer nu följande grundsatser rörande den fria sjukvården: till kostnadsfri läkarevård höra fria medikament; denna förmån lemnas enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t meddelar; fri sjukvård tillkommer, såsom hittills, blott den vid *distrikten* anställda personalen (= liniepersonalen); inga andra af personalens familjemedlemmar åtnjuta denna förmån än de vid distrikten anstälde *betjentes* hos dem boende hustrur och oförsörjda barn.

Med instämmande i hvad sålunda blifvit föreslaget, hemställer utskottet,

XIII) att Riksdagen må godkänna följande bestämmelse:

Kostnadsfri läkarevård jemte medikamenter lemnas enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t meddelar, åt den vid distrikten anställda personalen äfvensom åt der anstälde betjentes hos dem boende hustrur och oförsörjda barn.

k) Lönefyllnad vid förflyttning i visst fall.

Kongl. prop. punkt XIV.

Den föreskrift, som lemnas i denna punkt, är till innehållet lika med § 18 i gällande reglemente.

Utskottet hemställer,

XIV) att Riksdagen må godkänna följande bestämmelse:

Indrages eller förändras någon befattning, och förflyttas i följd deraf innehafvaren till tjänstgöring å annan plats med ringare aflöningsförmåner, eger styrelsen tilldela den förflyttade lämplig lönefyllnad, intill dess han kan erhålla ny anställning med aflöningsvilkor motsvarande dem, han förut innehade. Sådan lönefyllnad vare ansedd lika med arfvode och fördelas i lön och tjänstgöringspenningar, på sätt i punkten III är för arfvode efter klass stadgadt.

I sin motion n:o 154 har herr *Hedin* föreslagit, att Riksdagen måtte såsom lönerogleringsvilkor stadga förbud mot förening af tjänst vid statsjernvägarne med befattning vid enskild jernväg.

Med afseende härå får utskottet fästa uppmärksamheten på, att i fråga om möjligheten att med tjänst vid statens jernvägar förena annan tjänst finnes i gällande instruktion (§ 38) stadgadt, att den, som af styrelsen blifvit antagen till ordinarie befattning, icke får åtaga sig *annat uppdrag*, så framt ej styrelsen anser det kunna utföras utan hinder för hans tjänstgöring vid statens jernvägstrafik, samt att komitén i sitt instruktionsförslag upptagit ett motsvarande stadgande (§ 54), så lydande:

»En hvar, som blifvit till ordinarie befattning antagen, skall tjenstgöra när och hvarhelst han dertill beordras och får icke utan styrelsens tillstånd åtaga sig annat uppdrag. Sådant tillstånd må ej af styrelsen lemnas, så framt ej styrelsen anser uppdraget kunna utföras utan hinder för tjensteutföringen vid statens jernvägar.»

Af departementschefens yttrande (kongl. prop. sid. 55) framgår, att afsigten är, att i den nya instruktion, som kommer att utfärdas, låta detta stadgande inflyta, hvilket utskottet finner vara i sin ordning och därför böra ske.

I anledning häraf och då förhållandena kunna från statsjernvägarnes synpunkt någon gång göra det nödvändigt eller lämpligt, att jernvägsman i statens tjänst emottager uppdrag för enskild jernvägsräkning, samt ofvanberörda bestämmelse lemnar säkerhet för att aftal om dylikt uppdrag ej träffas enskildt med vederbörande jernvägsman, utan blifver föremål för behandling af styrelsen, hemställer utskottet,

XV) att herr Hedins ifrågavarande förslag icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Tiden för lönereglerns trädande i kraft.

Utskottet hemställer vidare,

XVI) att Riksdagen må besluta, att, med ändring af hvad rörande villkoren för personalens vid statens jernvägar anställning samt grunderna för dess aflöning nu finnes af Kongl. Maj:t och Riksdagen gemensamt stadgadt, ofvan under punkterna I XIV angifna bestämmelser skola i der nämnda hänseenden lända till efterrättelse från och med ingången af år 1898.

Öfvergångsbestämmelser.

Komitén har (kongl. prop. sid. 100—104) såsom sin mening uttalat, att det tvångsmedel, staten egde öfver jernvägspersonalen i stadgandet om uppsägningsrätten, vid den ifrågaställda omorganisationen och lönereglern icke borde i vidare mån göras gällande, än för så vidt kunde erfordras för att utan väsentligt ekonomiskt men för perso-

nalen i sin helhet genomföra sådana beslutade förändringar i aflöningsförhållandena, hvilkas tillämpning, om de skulle gälla endast för en del och icke för samtliga innehafvare af de befattningar, desamma afsåge, vore förenad med afsevärda svårigheter.

Till följd häraf ansåg komitén först och främst, att den ifrågasatta inskränkningen i åtskilliga tjänstebefattningars antal icke borde åstadkommas genom uppsägning af öfvertalig personal, utan successivt verkställas, i den mån personalen kunde förflyttas till andra befattningar eller ock afginge. Vidare borde den nya ordningen omedelbart tillämpas å sådana aflöningsförmåner, som för personalen vore af jemförelsevis mindre vikt och hvilkas bibehållande allenast för den nuvarande personalen skulle föranleda invecklade anordningar och oegentligheter. Så syntes exempelvis böra blifva förhållandet med bestämmelserna angående fördelningen af lön och tjänstgöringspenningar, angående aflöningsförhållandena vid tjänstledighet och angående den kostnadsfria läkarevården m. m. En förmån sådan som begravningshjälp, med afseende å hvilken svårighet att bestämma, huruvida den i ett visst fall borde utgå eller icke, ej vore för handen, syntes deremot böra tillkomma den del af den redan antagna personalen, som afled, under det att den kvarstode i tjänst, oafsedt om dödsfallet förorsakats af olyckshändelse under tjänstgöring eller ej. Men slutligen följde äfven af den uppställda förutsättningen, att i fråga om sådana för personalen väsentliga aflöningsförmåner som arfvode och inqvartering in natura eller ersättning därför de bestämmelser, som nu gälde, borde med afseende å den nuvarande personalen fortfarande tillämpas, intill dess att vederbörande antingen anmälde sig till öfvergång på ny stat — hvilken anmälan torde för att vinna afseende böra ega rum inom viss af Kongl. Maj:t föreskrifven tid — eller erhöle befordran eller ock uppflyttades i löneklass.

Chefen för civildepartementet har (kongl. prop. sid. 126—127) erinrat, att, med de i den kongl. propositionen företagna förändringar i fråga om inqvarteringsförmånens reglering, öfvergången till den nya staten betydligt underlättades, men tillika påpekade, att för denna öfvergång erfordras i alla händelser — för att den med den nya uppdelning af befattningar samt den förändring af klassarfvoden till fasta arfvoden, som i så stor utsträckning skulle ega rum, skulle kunna försiggå på ett i allo rättvist sätt — en del detaljbestämmelser, hvilka svårigen kunde redan nu fullständigt preciseras, utan hvilkas beskaffenhet i väsentlig mån måste blifva beroende på personalförhållandena inom den talrika jernvägscorpsen vid tidpunkten för öfvergångens verkställande.

I den kongl. propositionen har med anledning häraf föreslagits, att Kongl. Maj:t skulle ega att utfärda nödiga bestämmelser med afseende å öfvergången till ny stat för den del af den nuvarande ordinarie personalen, som erhållit förordnande å sina befattningar före utfärdandet af kongl. brefvet den 15 november 1895*), hvilka bestämmelser skulle hvilat på följande allmänna grunder:

att den nya ordningen borde omedelbart tillämpas med afseende å sådana aflöningsformer, som för personalen vore af jmförelsevis mindre vikt och hvilkas bibehållande enligt nuvarande grunder för allenast en del af personalen skulle föranleda invecklade anordningar och oegentligheter; men

att i fråga om sådana för personalen väsentliga aflöningsförmåner som arfvode och inqvartering in natura eller ersättning därför de bestämmelser, som nu gälde, borde fortfarande tillämpas, intill dess att vederbörande antingen anmälde sig till öfvergång på ny stat — hvilken anmälan för att vinna afseende skulle ega rum inom viss af Kongl. Maj:t föreskrifven tid — eller erhöle befordran eller ock uppflyttades i löneklass, dock att, om öfvergång till ny stat på grund af uppflyttning i löneklass skulle medföra försämring i vederbörandes lönevilkor, skälig godtgörelse härför skulle lemnas.

Herr *Hedin* har i sin motion n:o 154 i förevarande ämne anfört följande:

»Beträffande det å sid. 12 (i kongl. prop.) förekommande förslaget, att Riksdagen må medgifva Kongl. Maj:t rätt att afgöra, hvilka »aflöningsformer», såsom varande »för personalen af jmförelsevis mindre vikt», må omedelbart tillämpas, det vill säga *tjenstemän och betjente på-tvångas*, och hvilka anses skola vara för personalen viktiga -- något som löntagaren väl torde få anses ensam vara rätte mannen att bedöma -- så är detta en ny princip, för hvilkens tillämpning Riksdagen synes

*) Härigenom hade Kongl. Maj:t föreskrifvit, bland annat, att det skulle åligga jernvägsstyrelsen att, intill dess Kongl. Maj:t efter komitéförslagets slutliga pröfning vidare bestämde, *dels* vid uppkommande ledigheter å sådana befattningar, hvilka komitén föreslagit till indragning eller förändring, icke återbesätta befattningarna med ordinarie innehafvare, utan endast meddela förordnande att tills vidare upprätthålla de med befattningarna förenade göromål, *dels* vid ledigheter å befattningar, i fråga om hvilka komitén ansett inskränkning i antalet möjlig, återbesätta befattningarna endast i den mån, som kunde blifva erforderlig för bibehållande af det antal ordinarie beställningar af hvarje slag, komitén beräknat, hvadan göromålen för det öfverskjutande antalet beställningar alltså skulle i den omfattning, sådant under för handen varande förhållanden kunde finnas nödigt, uppehållas endast genom förordnande tills vidare, *dels* ock i de förordnanden å ordinarie befattningar, styrelsen kunde komma att utfärda under tiden till dess komitéförslaget blifvit slutligen pröfvadt, intaga uttrycklig erinran om vederbörandes förpligtelse att underkasta sig de nya aflöningsbestämmelser, som vid den ifrågakända löneregleringen för jernvägsstaten kunde komma att fastställas.

mig sakna all anledning att, genom bifall till detta oväntade förslag, ikläda sig ansvar.»

Då i Kongl. Maj:ts förslag *arfvode* och *inquartering in natura* eller *ersättning* *derför* uttryckligen betecknas såsom sådana väsentliga löneförmåner, hvilka *icke* skola omedelbart tillämpas;

då utaf aflöningsformer af mindre vigt för personalen endast sådana skola omedelbart tillämpas, hvilkas bibehållande för blott en del af personalen skulle föranleda inveklade anordningar och oegentligheter;

samt då gällande aflöningsreglemente innehåller en af 1868 års Riksdag godkänd bestämmelse, att, om någon befattning indrages eller förändras och styrelsen till följd deraf anser lämpligt att förflytta innehafvaren till tjänstgöring å annan plats med mindre aflöningsförmåner, styrelsen eger tilldela den förflyttade lämplig lönefyllnad, intill dess han kan erhålla ny anställning med aflöningsvilkor motsvarande dem, han förut innehar,

finner utskottet någon betänklighet icke böra möta mot godkännande af de utaf Kongl. Maj:t föreslagna öfvergångsbestämmelserna och hemställer för den skull,

XVII) att Riksdagen må, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag, medgifva,

att Kongl. Maj:t må utfärda nödiga bestämmelser med afseende å öfvergången till ny stat för den del af den nuvarande ordinarie personalen vid statens jernvägar, som erhållit förordnande å sina befattningar före den 15 november 1895, hvilka bestämmelser skola hvila på följande allmänna grunder:

att den nya ordningen bör omedelbart tillämpas med afseende å sådana aflöningsformer, som för personalen äro af jemförelsevis mindre vigt och hvilkas bibehållande enligt nuvarande grunder för allenast en del af personalen skulle föranleda inveklade anordningar och oegentligheter; men

att i fråga om sådana för personalen väsentliga aflöningsförmåner som *arfvode* och *inquartering in natura* eller *ersättning* *derför* de bestämmelser, som nu gälla, böra fortfarande tillämpas, intill dess att vederbörande antingen anmäler sig till öfvergång på ny stat — hvilken anmälan bör för att vinna afseende ega rum inom viss, af Kongl. Maj:t föreskrifven tid — eller erhåller befordran eller ock uppflyttas i löneklass, dock

att, om öfvergång till ny stat på grund af uppflyttning i löneklass skulle medföra försämring i vederbörandes lönevilkor, skäligen godtgörelse härför må lemnas.

Generaldirektörens pensionsrätt.

I sammanhang med afgifvandet af förslag till aflöning för generaldirektören och chefen för jernvägsstyrelsen hade komitén bragt på tal en fråga, som enligt dess mening kräfde en tillfredsställande lösning, nemligen frågan om ett bättre ordnande af chefens pensionering. För närvarande gälla för denna pensionering enahanda grunder som för all öfrig jernvägspersonalens pensionering, så att chefen måste för erhållande af full pension hafva *efter minst 30 års tjänst i ordinarie anställning vid statens jernvägstrafik* uppnått sådan ålder, att hans lefnadsår och tjensteår sammanräknade uppgå till talet 95. Om nu — yttrade komitén — den person, som förordnades till chef, icke förut tillhört jernvägsstaten, så vore det högst sannolikt, att han vid sitt afskedstagande icke hunnit uppfylla de för pensions erhållande sålunda föreskrifna vilkor, utan att han måste, derest Riksdagen icke trädde emellan, afgå utan pension eller — om han tjenat i öfver 10 år — med en högst otillräcklig sådan, och detta äfven om han förut varit anställd i annan statstjänst. En dylik anordning måste uppenbarligen försvåra möjligheten att få den vigtiga posten på bästa sätt besatt och vore dessutom i sig orättvis, ty under sin tjenstetid nödgades chefen, förutom betydande retroaktivaafgifter, erlægga högst afsevärda årliga pensionsafgifter, hvilka, om chefen exempelvis vid utnämningen varit 50 år gammal, för pensionsinrättningen samt enke- och pupillkassan sammanlagdt uppginge till icke mindre än 1,068 kronor om året.

Med afseende å hvad nu blifvit anmärkt och med stöd af exempel från Danmark, der statsbanechefen pensionerades efter andra grunder än den öfriga personalen, hade komitén ansett sig böra föreslå, att generaldirektören och chefen för jernvägsstyrelsen icke behöfde ingå såsom delegare i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning samt i dess enke- och pupillkassa, utan skulle vara berättigad till erhållande af pension å allmänna indragningsstaten i enlighet med de grunder, som för cheferna för öfriga centrala embetsverk vore eller kunde blifva bestämda.

På de af komitén sålunda anförda skäl har chefen för civildepartementet ausett de nuvarande bestämmelserna i förevarande hänseende

synnerligen otillfredsställande ur synpunkten att få den så ytterst viktiga chefsplatsen på bästa möjliga sätt besatt. Skulle emellertid detta ändamål fullt vinnas — så att, på sätt komitén antydt, möjlighet att besätta platsen jemväl med framstående industriidkare eller inom näringslivet eljest erfarna personer måtte i större grad förefinnas — torde man, enligt departementschefens åsigt, nödgas gå längre än hvad komitén tilltrött sig och stipulera jemväl andra pensionsvilkor, än dem, som gälde för cheferna för de öfriga centrala embetsverken, i det att fordran på långvarig statstjänst för pensionens erhållande måst eftergifvas. I detta afseende borde pensionsvilkoren för landshöfding kunna — vederbörligen modifierade — läggas till grund för bestämmelsen i fråga. Landshöfding vore jemlikt kongl. brefvet den 30 maj 1884 berättigad att från och med månaden näst efter den, då han efter sextiofem lefnadsår och minst trettiofem tjensteår, deraf minst tio såsom landshöfding, från embetet afginge, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 6,000 kronor. Enahanda vilkor syntes nu lämpligen kunna fastställas för jernvägsstyrelsens chef med undantag af att fordran på tjensteålder inskränktes till allenast tio år såsom statsbanechef. På sätt komitén förordat, torde vidare bestämmelse böra af Kongl. Maj:t meddelas derom, att chefen för jernvägsstyrelsen icke behöfde vara delegare i statsbanornas pensionskassor. Möjligheten till ett sådant delegareskap syntes dock böra stå honom öppen, för den händelse han vid sin utnämning redan tillhörde jernvägsstaten eller ock på grund af särskilda förhållanden funne med sin fördel förenligt att ingå i kassorna eller endera af dem. Och då chefen således vid sitt afskedstagande kunde vara berättigad till erhållande af pension från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, syntes tillika böra i bestämmelsen om hans pensionsrätt intagas förbehåll derom, att det från allmänna indragningsstaten till honom utgående pensionsbeloppet skulle minskas med hvad han kunde vara berättigad i pension åtnjuta från nyssnämnda pensionsinrättning.

I öfverensstämmelse med detta uttalande af departementschefen har Kongl. Maj:t nu föreslagit,

att generaldirektören och chefen för jernvägsstyrelsen må vara berättigad att från och med månaden näst efter den, då han efter sextiofem lefnadsår och minst tio tjensteår såsom chef för jernvägsstyrelsen från embetet afgår, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 6,000 kronor, dock att detta belopp skall minskas med hvad han kan vara berättigad att i pension uppbära från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning.

Herr *Hedin* hemställer i motionen n:o 154,

att Riksdagen måtte afslå Kongl. Maj:ts förslag om särskild pensionsrätt för jernvägsstyrelsens chef, enär det, i stället för fastställande af en sådan rätt, enligt hvad det vill synas, på grund endast af ett tillfälligt personligt motiv — Riksdagen hade, som bekant, år 1894 afslagit den af Kongl. Maj:t begärda pensionen för nuvarande generaldirektören — torde vara vida lämpligare att, der skälig pension ej kan från jernvägsstatens pensionsinrättning tillkomma afgående generaldirektör, Riksdagen blifver i tillfälle att i hvarje särskildt fall pröfva framställning från Kongl. Maj:t om fyllnadspension från allmänna indragningsstaten.

Lika med komitén och departementschefen anser utskottet det vara uppenbart, att särskilda föreskrifter om generaldirektörens pensionering ovilkorligen erfordras, derest utsigt skall finnas att till chef för jernvägsförvaltningen förvärfva en med derfor nödiga egenskaper i framstående grad utrustad privatman. Och då för vinnandet af detta ändamål det tillika torde vara erforderligt, att generaldirektörens pensionsrätt blifvit på förhand ordnad, samt den både naturligaste och lämpligaste tidpunkten härför måste vara den, då hans aflöning skall bestämmas, kan utskottet ej dela motionärens uppfattning derom, att förevarande pensionsfråga skulle hafva framkommit till följd endast af ett tillfälligt personligt motiv. Enligt utskottets mening äro allmän-giltiga grunder för handen för frågans upptagande nu i sammanhang med lönereglerna.

Mot det af Kongl. Maj:t föreslagna pensionsbeloppet eller vilkoren för dess tillträdande har utskottet icke något att erinra, men utskottet anser för sin del, att, äfven om generaldirektören är delegare i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, hans pension icke bör få öfverstiga det föreslagna beloppet, 6,000 kronor. Enligt gällande föreskrifter skulle hans pension, om aflöningen bestämmes till 12,000 kronor, kunna komma att uppgå till 9,600 kronor, motsvarande 80 procent utaf aflöningen. Utskottet föreställer sig, att pensionsfrågan lämpligen skulle kunna ordnas på följande sätt.

För den händelse att till generaldirektör skulle utnännas person, som förut ej tillhör jernvägsstaten och följaktligen icke redan är delegare i pensionsinrättningen, bör delegareskap i nämnda inrättning icke ifrågakomma för honom. Ett inträde i pensionsinrättningen skulle nemligen ej kunna ega rum utan erläggande af betydliga retroaktivafgifter. Men då en inbetalning af dylika afgifter utan tvifvel skulle

försvåra möjligheten att till chef för jernvägsstyrelsen erhålla en person, hvilken ej är anställd vid statens jernvägar, torde generaldirektören böra tillförsäkras pension från allmänna indragningsstaten, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit.

Skulle åter till generaldirektör befordras en tjänsteman vid statens jernvägar, alltså en person, hvilken redan är delegare i pensionsinrättningen, synes denne böra fortfara att tillhöra samma inrättning. Hans afgifter skulle dock ej beräknas å aflöningen såsom generaldirektör, utan å den aflöning, han uppbar vid befordringstillfället. Har en sådan generaldirektör vid sitt afskedstagande ur jernvägens tjänst uppfyllt de uppställda villkoren för undfående af pensionen å 6,000 kronor från allmänna indragningsstaten, skulle han ega uppbära denna pension, med afdrag af hvad han är berättigad att erhålla från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning enligt dess reglemente.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställer utskottet,

XVIII) att Riksdagen må på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag, att generaldirektören och chefen för jernvägsstyrelsen skall vara berättigad att från och med månaden näst efter den, då han efter sextiofem lefnadsår och minst tio tjänsteår såsom chef för jernvägsstyrelsen från embetet afgår, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 6,000 kronor, dock att, äfven om han är delegare i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, hans pension icke må sammanlagdt öfverstiga nämnda summa samt under vilkor att det från allmänna indragningsstaten utgående beloppet skall minskas med hvad han kan vara berättigad att i pension uppbära från berörda pensionsinrättning.

Slutligen hemställer utskottet,

XIX) att herrar von Stapelmohrs, Tamms, Pegelows och Hedins ofvan omförmälda motioner må anses besvarade genom utskottets föregående hemställanden.

Stockholm den 30 april 1897.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservation:

af herrar *C. Persson*, *P. Pehrson* och *J. A. Sjö*, som ansett, att generaldirektörens aflöning bort föreslås till 10,000 kronor, deraf 7,000 kronor lön och 3,000 kronor tjänstgöringspenningar.

Herr *G. D. R. Tornerhjelm* har anhållit att få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.

Bilaga.

Beklädnads-Reglemente

för

Betjente vid Statens jernvägar.

På grund af gällande aflöningsreglementes § 16, rörande dels uniformspersedlar in natura, dels beklädnadsersättning till vissa betjente vid statsbanorna, fastställer styrelsen härmed nedanstående bestämmelser att lända till efterrättelse beträffande berörda förmånens tillgodonjutande.

A. Beklädnad in natura.

§ 1.

Beklädnad in natura tillgodonjutes af följande betjente med vidstående persedlar, nemligen:

1. Kontorsbiträden:

Uniformsmössa af mörkblått kläde med nationalkokard, bevingadt hjul af hvit metall, svart läderskärm samt en silfvergalon 5 mm. bred.

Kavaj af mörkblått kläde med yllefoder och fickor på sidorna, två rader uniformsknappar af hvit metall med bevingadt hjul, 4 à 5 i hvarje rad samt å ärmuppslagen en galon af samma bredd, som den å mössan och bildande en vinkel uppåt;

Byxor af mörkblått kläde med hvita passpoaler;

Väst af mörkblått kläde med en rad uniformsknappar 7 à 8 st.;

Sommarrock i kavajform af oblekt hamptyg med 2 rader uniformsknappar, 4 à 5 i hvarje rad;
Sommarbyxor af blekt eller oblekt bomulls-, linne- eller hamptyg;
Sommarväst af dylikt tyg med en rad uniformskuappar 7 à 8 st.;
Kappa af mörkblått kommisskläde med två rader uniformsknappar, 6 à 7 i hvarje rad, fällkrage, sleifer med knappar baktill, ärmar, fickor och mörkt enfärgadt yllefoder; samt
Regnrock, om trafikdirektören anser sådan behöflig.

2. Öfverkonduktörer och konduktörer:

Uniformsmössa af mörkblått kläde med nationalkokard och svart läderskärm samt för öfverkonduktör 2 tio millimeter breda silfvergaloner och för konduktör en dylik galon; hvarjemte ofvanför kokarden anbringas öfverkonduktörens eller konduktörens nummer i siffror af hvit metall under en kunglig krona af samma ämne. För vintern erhålles en dylik mössa försedd med pelsbräm;
Syrtut af mörkblått kläde med fällkrage och 2 rader uniformsknappar af hvit metall, med lokomotiv, 7 à 8 i hvarje rad; slagen fodrade med kläde; öfrigt foder af svart tyg; rundskurna uppslag, spetsiga fickklaffar med tre knappar, af hvilka den öfversta sitter i lifvet på rocken; hvita passpoaler å krage, ficklock och uppslag;
Byxor af mörkblått kläde med hvita passpoaler;
Sommarrock, *-byxor* och *-väst*, lika med den här ofvan för kontorsbiträden fastställda;
Kappa af mörkblått kommisskläde, lika med den för kontorsbiträden;
Regnrock af gummi eller annat vattentätt tyg;
Pels i paletåform af blått kläde med två rader uniformsknappar, 5 à 6 i hvarje rad, fodrad med svart fårskinn samt försedd med krage af dylikt skinn;
Damasker, räckande ofvanför knäet, af blått eller grått kläde med mörkt yllefoder och svarta knappar; samt
Ytterstöflar, invändigt fordrade med skinn, eller ock *renskinnssockor*, då trafikdirektören anser det ena eller andra behöfligt.

3. Packmästare:

Uniformsmössa, lika med den för konduktörer fastställda;
Kavaj af mörkblått kläde med yllefoder och fickor på sidorna, två rader uniformsknappar af hvit metall med lokomotiv, 4 à 5 i hvarje rad;

Byxor af blått kläde med hvita passpoaler;
Väst af blått kläde med en rad uniformsknappar, 7 à 8 stycken;
Sommarrock, -byxor, -väst,
Kappa,
Pels,
Damasker, Ytterstöflar,

} lika med hvad för öfverkonduktörer och
 } konduktörer finnes bestämdt.

4. Portvakter:

a) vid personstation:

Uniformsmössa af mörklått kläde med svart läderskärm, kunglig krona
 af hvit metall i öfre kanten samt en 30 millimeter bred silfver-
 galon med derå i svart broderade två korslagda nycklar;
Syrtut, af mörkblått kläde, lika med dem för öfverkonduktörer och
Byxor, konduktörer;
Portvaksgehäng af mörkblått kläde med silfvergaloner, bokstäfver af hvit
 metall samt ett bevingadt hjul af samma ämne, anbragdt der ge-
 hängets ändar sammanfästas.

b) öfriga portvakter:

Uniformsmössa,
Kavaj af kläde,
Byxor, » »
Väst » »
Sommarrock, -byxor och -väst,
Kappa,
Regnrock,
Pels,

} lika med dem för packmästare.
 } om afdelningsföreståndaren anser sådan behöflig.

5. Kontorsvakter, notisbärare och telegrafbud, ordinarie och extra:

Uniformsmössa,
Kavaj af kläde,
Byxor » »
Väst » »
Sommarrock, -byxor, -väst,
Kappa,
Regnrock,

} lika med dem för packmästare, utom att
 } betjente af denna klass erhålla en silfver-
 } snodd af 3 millimeters bredd kring mössan
 } samt hvita passpoaler kring kavajens krage
 } och uppslag.

6. Lokomotivförareförmän, lokomotivförare, eldare och eldarelärlingar:

Uniformsmössa af blått kläde med svart läderskärm, kokard af blå emalj och silfver jemte gradbeteckning, bestående för lokomotivförareförmän af fyra, för lokomotivförare af tre och för eldare af två smala silfvergaloner samt för eldarelärling af en dylik galon. För vintern erhålles derjemte:

Pelsmössa med gradbeteckning enligt förestående;

Pels af blått kläde med foder af svart fårskinn, svart pelskrage samt två rader uniformsknappar af ljus messing med lokomotiv.

Efter maskindirektörens bepröfvande må vid strängare kyla äfven *extra* lokomotivförare och eldare ega att från förrådet för tillfälligt begagnande under tjenstgöring å lokomotiv utbekomma disponibla pelsar.

§ 2.

Då ny beklädnadspersedel utlemnas, skall den å lämpligt ställe vara försedd med en stämpel, utvisande att persedeln tillhör statens jernvägar.

§ 3.

Underhållet af beklädnadspersedlar, utom vändning af kappor och pelsar, då sådan anses fördelaktig, skall ombesörjas och bekostas af innehafvaren, eller, om underhållet af denne försummas, genom vederbörande förmans försorg på innehafvarens bekostnad.

§ 4.

Hvar och en af den personal, som erhåller beklädnad in natura, med undantag af notisbärare och telegrafbud, bör, sedan han ett års tid innehaft sin befattning, vara försedd med två omgångar uniformsmössa, syrtut eller kavaj samt klädesbyxor, (nemligen en paradmundering och en släpmundering) samt vidare två omgångar sommarrock, -byxor och -väst, men endast en omgång af öfriga persedlar.

§ 5.

Bestämd slitningstid fastställs icke, utan åligger det vederbörande afdelningsföreståndare att, med afseende på persedlarnes beskaffenhet

och under iakttagande att personalen hålles väl beklädd, vid de här nedan omförmälda beklädnadsmonstringarne bestämma om persedelns kasserande eller icke.

Till ledning för bedömandet hur ungefär lång tid en del persedlar böra kunna användas meddelas nedanstående bestämmelser:

Öfverkonduktörer och konduktörer:

Uniformsmössa	1 år till parad, 1 år till släp
» med pelsbräm	4 à 5 år
Syrtut	1 à 1 1/2 år till parad, 1 à 1 1/2 år till släp
Byxor af kläde	1 år
Sommarrock, byxor och väst	2 à 3 »
Kappa	3 à 5 »
Pels	3 à 4 »
Damasker	4 à 5 »

Kontorsbiträden och packmästare:

Kavaj	1 år till parad, 1 år till släp
Byxor af kläde	1 » » » 1 » » »
Väst	1 » » » 1 » » »

Ofriga persedlar samma tid som för öfverkonduktör och konduktör.

Portvakt vid personstation:

Uniformsmössa	samma tid som för öfverkonk. och kond.
Syrtut	d:o » » d:o
Byxor af kläde	d:o » » d:o

Öfriga portvakter, kontorsvakter, notisbärare och telegrafbud:

Kavaj	samma tid som för kontorsbitr. och packmästare
Byxor af kläde	d:o » » d:o
Väst	d:o » » d:o
Öfriga persedlar	d:o » » öfverkonk. och kond.

Lokomotivförareförmän, lokomotivförare, eldare och eldarelärlingar:

Uniformsmössa	1 år till parad, 1 år till släp
» med pelsbräm	2 à 3 år
Pels	3 à 4 år

§ 6.

Då betjente, som haft beklädnad in natura, lemna tjensten, är han skyldig att återlemna sina uniformspersedlar i så godt skick, som med afseende på den tid de varit begagnade skäligen kan förväntas.

§ 7.

I början af hvarje år verkställer afdelningsföreståndare beklädnads-mönstring med de betjente inom afdelningen, som åtnjuta beklädnad in natura, dervid desse ega förevisa samtliga sina från jernvägen bekomna, under bruk varande uniformspersedlar. Afdelningsföreståndare kasserar då de persedlar han anser förslitna, samt bestämmer hvilka paradmunderingspersedlar dädanefter skola användas såsom släpmundering.

Då persedel med uniformsknappar kasserats, frånsprättas knapparne och insändas till förrådet. Sådana persedlar må derefter, likasom äfven öfriga kasserade persedlar, efter godtfinnande af innehafvaren begagnas, med undantag dock af pels, som återställes till förrådet.

§ 8.

Förutom den i nästföregående § anbefalda beklädnads-mönstring eger afdelningsföreståndare, om han så finner nödigt, äfven å andra tider anställa sådan mönstring, kassera förslitna plagg samt låta anskaffa nya.

§ 9.

Vederbörande afdelningsbefäl åligger dessutom tillse, att den till beklädnad in natura berättigade personal alltid håller sina uniformspersedlar i vårdadt skick, äfvensom att afvikelser ej ske från fastställda modeller.

§ 10.

Å hvarje afdelningsföreståndares expedition föres en beklädnads-bok, i hvilken hvarje betjente, som åtnjuter beklädnad in natura, har sitt särskilda konto.

§ 11.

Vid station, der, efter afdelningsföreståndares bepröfvande, sådant är oundgängligen behöfligt, må finnas att tillgå nödigt antal från förrådet såsom inventarier till stationen utlemnade regnrockar af skinn eller oljetränkt tyg, pelsar, äfvensom förkläden af buldan.

B. Beklädnadsersättning.

§ 12.

Beklädnadsersättning utgår till följande betjente med vidstående belopp, nämligen:

till öfverbanmästare och banmästare	med 10 kr. i månaden
» banvakter	} » 8 » »
» stationskarlsförmän o stationskarlar	
» vagnsmörjare	

§ 13.

De uniformspersedlar, med hvilka de i nästföregående § upptagne betjente ega att, på grund af åtnjutande beklädnadsersättning, vara försedde, äro som följer:

1. Öfverbanmästare:

Uniformsmössa af mörkblått kläde med nationalkokard, bevingadt hjul af hvit metall samt 2:ne tio millimeter breda silfvergaloner;

Syrtut af mörkblått kläde, lika den för öfverkonduktörer och konduktörer fastställda, men med bevingadt hjul å knapparne samt utan passpoaler, äfvensom å ärmupplagen en galon af samma bredd som den å mössan, bildande vinkel uppåt; eller ock

Kavaj af mörkblått kläde, lika med den för packmästare fastställda, men med bevingadt hjul å knapparne samt galon;

Byxor af mörkblått kläde;

Pels, eller för vinterbruk lämplig *kappa* eller annat varmare öfverplagg, med knappar af nyssnämnda modell.

2. Banmästare:

Uniformsmössa af mörkblått kläde med svart läderskärm och nationalkokard samt 1 tio millimeter bred silfvergalon;

Syrtut af mörkblått kläde, lika den för öfverkonduktörer och konduktörer, men utan passpoaler; eller ock

Kavaj af mörkblått kläde, lika den för packmästare;

Byxor af mörkblått kläde; samt

Pels, eller för vinterbruk lämplig *kappa* eller annat varmare öfverplagg, med uniformsknappar af hvit metall med lokomotiv.

3. Banvakter:

Uniformsmössa af samma modell som för banmästare, utan kokard och silfvergalon, men med en omedelbart öfver skärmen anbragt sköld af hvit metall med vaktens nummer samt försedd med en kunglig krona;

Kavaj af mörkblått kläde, lika med den för packmästare; samt

Byxor af mörkblått kläde.

4. Stationskarlsförmän och stationskarlar:

Uniformsmössa af mörkblått kläde med svart läderskärm samt för stationskarlsförmän en 10 millimeter bred silfvergalon. Å mössbandet öfver skärmen anbringas karlens nummer af hvit metall samt i mössans öfverkant en kunglig krona, äfvenledes af hvit metall;

Kavaj och *Byxor* af kläde, lika med dem för packmästare, men utan passpoaler å byxorna.

5. Vagnsmörjare:

Uniformsmössa, lika med den för konduktörer, men utan kokard och galon;
Kavaj och *Byxor* af kläde, lika med dem för packmästare, men utan passpoaler å byxorna.

På vederbörande afdelningsföreständares requisition erhålla vagnsmörjare för tillfälligt begagnande vintertiden *pels* och *damasker*.

§ 14.

Samtliga förenämnde, till beklädnadsersättning berättigade betjente må, för begagnande i tjänstgöring, anlägga på egen bekostnad anskaf-

fade *sommarkläder* af det för öfverkonduktörer och konduktörer fastställda slag, eller ock *blusar* jemte *byxor* och *väst* af blårandigt linne- eller bomullstyg.

§ 15.

På vederbörande afdelningsföreståndares requisition må från distriktens förråd blått kläde till inköpspris tillhandahållas dem af ifrågasvarande personal, som sådant önska, samt liqvideras genom månadligt afdrag å beklädnadspenningarne. Likaså må från förrådet mot inköpspris af betjeningspersonalen utbekommas galoner, nummersköldar, siffror och kronor till mössorna, äfvensom uniformsknappar.

§ 16.

Vederbörande afdelningsföreståndare bör, genom tid efter annan företagna mönstringar, förvissa sig om att den till beklädnadsersättning berättigade personal är försedd med de föreskrifna uniformspersedlarne i fullgodt skick; börande hvar och en, som under ett års eller längre tid innehaft sin befattning, vara försedd med tvenne omgångar uniformspersedlar, en till parad och en för den dagliga tjenstgöringen.

§ 17.

Finner afdelningsföreståndare vid förberörda mönstringar eller deremellan betjentes uniform i sådant skick, att den ej kan anses fullgod, må genom vederbörande förmans försorg ny uniform anskaffas och beklädnadsersättningen innehållas, intill dess den nya uniformen blifvit betald.

Stockholm den 26 juni 1889.

RUDOLF CRONSTEDT.

C. Löfman.